

Õpilasteleht

Kellade helin käib, kellade helin, kumiseb, kõneleb tõusmisest.

Hind 10 senti.

Tänast lehte 16 külge.

Ilmub igal laupäeval kogu kooliaasta.

Tellimishind postiga:

1 kuu . . . 20 senti	3 kuud . 50 senti
2 " . . . 40 " "	6 " . . . 1 kr.,
aastakäik	Kr. 1,50

Aadressi muutmise 25 senti.

Kuulutuste hinnad:

Kuulutuse küljel 5 senti m/m, lehe ees 10 s. m/m. Tekstis 12 s. m/m. Tekstis teksti kirjaga 15 senti m/m ühe veeru laiusest.
Kuulutuste vastuvõtm. kesknäd. kl. 3-ni.

Häid

Tööriistu Ehitusmaterjali ja Majapidamis-tarbeid

soovitab mõõduka hinnaga

W. Kaljot

Tartu, Poe tän. 9. Tel. 12-29.

päike? Ja see ei peaks tant-sima. **S. Topelius.**

Kevad.

E. Enno.

Kellade helin käib, kellade helin — kevade sügavus kumiseb, Udude südames ärkavad rannad, tõusmine idudes kujuneb. Önn ülestõusjale, päikest, kes tunneb eneses kalmusid lõhkumas, Önn, kes kõik kurbused purjedeks kodus, hingele kaugusi pühendas. Tõuse, oh süda, lenda ja mängi, tõuse kui liblik sa tõugi seest — Kellade helin käib, kellade helin, kumiseb, kõneleb tõusmisest.

Posti jooksev arve nr. 2188.

Toimetuse ja talituse: Ülikooli tän. nr. 21, Tartus.
Lainna kontor: V.-Roosikrantsi 3, K. K/Ü. „Töökooli“ raamatukaupluses.
Kirjade aadress: „Õpilasteleht“, Tartu. — Postkast 8. Talituse tel. Tartu 80.

NR. 27/28.

LAUPÄEV, 8. APRILL 1933

I AASTAK.

Kui päike tantsib.

Kas oled näinud päikese tantsivat kevadpäha hommikul? Mina nägin seda, kui olin väike; näen seda nüüdki veel, kui olen vana ja hall. Sa ei usu seda, ei! Luba, ma kõnelen sulle, kuidas see on.

Selles ei ole midagi imelikku. Kui Jumal tahab, siis võib ta lasta meid näha isegi päikese tantsivat, nagu kihulasi päikese-paistes. Aga ta ei pilla imesid kõigi uudishimuliste ja rumalate pilkudele. Ta laseb ainult neil, kes usuvad tema jõudu ja armastust, näha enam kui teistel.

Kas oled näinud tähti vilkuvat? Kas oled näinud päikese tantsivat peegelselgel järvel, kui voog vaikselt veereb, või tasane sõbin selle pinda kortsutab?

Aga sul ei tarvitse siiski arvata, et tähtedel on silmalaud, mida nad öösi pilgutavad. Ja sul ei tarvitse ka uskuda, et päike, mis on tuhandet korrast suurem

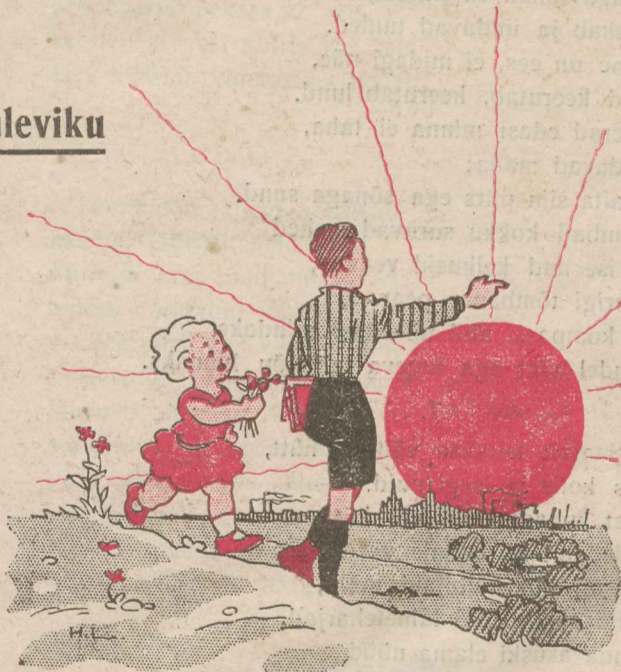
kui maa, avaruses harakana võiks hüpata. Päike aga võib küll kõige kaunimal kombel olla kevadpühade kinnituseks, mil meie Lunastaja surnuist üles tõusis.

Kas sa ei mõista, et kevad on ise suur ülestõusmise püha, surnuist ülestõusmine? Siis ärka! kogu surnud loodus ellu. Siis nutavad kõik hanged, nagu nuteti meie Lunastaja haua. Siis kätketakse viljaseemned mulda, nagu igavese elu isand kord hauda kätketi. Siis murdub jää lainete haudadelt, nagu raske kivi veeretati meie Lunastaja haualt. Siis tõuseb valgus uhkena süngest talve-ööst, nagu Tema tõusis surma pimedusest. Siis algab looduse uus elu, roheline ja kaunis, otsegu uus elu Jumalas on alanud meie Lunastajaga inimmaailmas. Ja see kõik on päikese töö: siis ütlemel: päike tantsib.

Ülestõusmine.

Noored! Muretu tuleviku

võimaldab teile elukindlustust

Kindlustusselts „Eesti“

moodsate lapsekindlustusviiside: õppe-rahakindlustuse või kaasavarakindlustuse (tütarlastele) järele.

Seltsi valitsus: **TARTU, SUURTURG 8.**

Marjal on vaasis urvakesi.

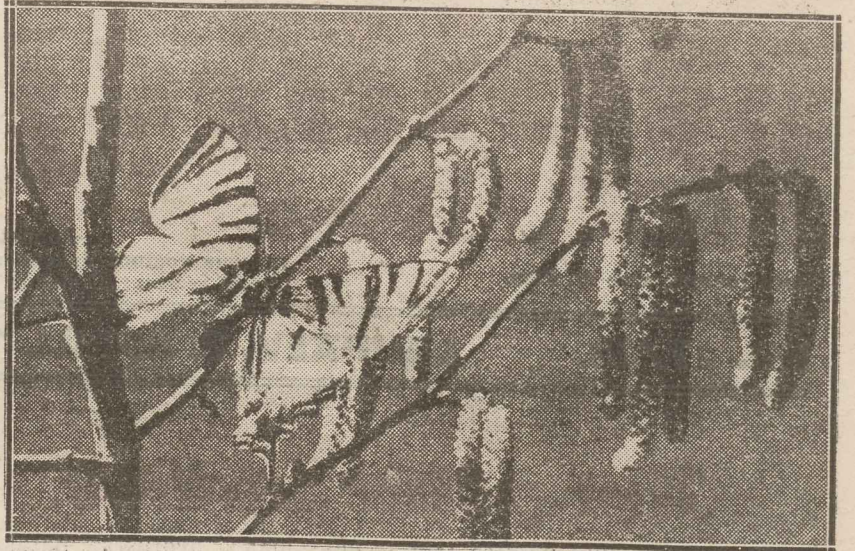
— Marja istub aknalaul ja vaatab päikesesse. Aken on pärani ja kevadtuul mängib ümber Marja nina, kuid Marja on väga ebakevadlikus tujus, sest seesama nina — — — sel ninal on vistrik! Suur, punane vistrik, mis päälegi veel julgeb valutada! Marja sülitab tuld ja tõrva.

Kui teie olete kuueteistkümnepäevaste ja kui teile tehakse kevadpühiks tulius hehall mantel kärepunase kübarakesega ja kui te ei saa siis minna nendega uhkeldama pühade ajal tänavale, kuna teie ninal on kolesuur vastikult punane vistrik, kas ei tundu teile siis, et on päikesest lausa julm naeratada nii lõbusalt?

Ah, ja kui veel kõigele lisaks teie sõbranna (südame sõbranna!) Tiina vend tuleb koju, see romantiline vend, kes juba seitsme aasta eest laevaarstina läks

reisima suure maailma, kes viimaks ühe inglise lordiga seikles Aafrika ürgmetsis ja kellelt kodumaa ajakirjus ilmusid jumalikud džunglilaulud — kui nüüd see vend tuleb pühiks viimaks koju — kas ei tundu kole, et nüüd peab teie ninaotsal ilutsema see kole vistrik, mis tõepoolest on liig inetu, et end temaga näidata. Ja... mõjuda. Sest kui te olete nii kuueteistkümnepäevaste ja nii seiklushimuline ja nii — hm! — kena kui Marja, siis te tahate kindlasti pisut mõjuda. Sest mõjuda tahavad ikka need, keda veel ei võeta just nii päris tõsiselt.

Ma usun, et on selge, kui võrdõigustatud on Marja halb tuju. Ja otsekui kiusuks lõhnab kogu maja puhaste linikute, nartsisside, munalaki ja kookide järele — otsekui kiusuks on juba kõik pühadelaubalik — puhast ja rõõ-

mus! Ja akna alt mööduvad rõõmsad inimesed, kuski mängib grammofon viinivalssse, paar koolilõde sõidab särasilmi voorimehel jaama pühadematkale, tele-

graafitraadel nägelevad üleemeelikult värblased.

Marjal ärkab korraga igatsus olla nüüd keset kevadet, keset ärkavat rohelist ja üsna üksi. Ta tahab korraga kangesti olla pargis järvekaldal, kevadiste pajude all pingil, kuulda linnukeste sädinat ja konnade krooksumist — olla ühesõnaga üksi oma murede ja punase vistrikuga. Olla sääl üksi ja mõelda Tiina romantilisest vennast — „aafriklastest“. Kahjuks Marja ei mäleta enam sugugi „aafriklast“, kes läks nii väga ammu, ning kes ei armastanud fotografeerimist — kuid ta kindlasti on pruun ja ronkmust kui šeik kunagi. Ta toob kaasa lõvinahku ja elevantiluid ning Egiptuse sigarette — ah, ja võibolla toob kaasa isegi orjana mõne pärismaalasest kuningatari, sellise musta, välskilmalise! Aga väike ahvike poleks ka põlata — nii arvas vähemalt Tiina, kui nad koos Marjaga unistasid Aafrika vennast!

Ning nüüd see aafriklane muidugi on ammu kodus, Tiina lähed uhkeldama temaga linna ja tema, Marja, peab kui hädavares konutama siin aknalaul, kus kevadtuul nipsakalt mängib ümber ta ninavistriku. Ent — heldene aeg! Tiina võib ju väga hästi ilmuda, täis uhkust, Marja poole oma toreda Ivarist-vennaga — muidugi, seda ta teeb esimesel juhul ja Marja peab siis oma ebadekoratiivse vistriku alt naeratama neile veel lahkeltki! Ei, tema, Marja, päästab enese! Päästab enese põiktänavate kaudu parki kevadpajude alla, istub sääl üksi õhtuni ja homme sõidab tädiga koos maale, üteldu ema, mis tahab! Sest mis arvab temast Ivar — aafriklane — arvab järsku, et Marja ongi selline punasenimeline ja pahur!

Marja võtab oma vana sinise jaki ja hüppab aknast välja. Kui nüüd lipata hästi kärmesti, siis vast pääsebki pargini, ilma et ükski tuttavaist juhtuks nägema ta õnnetut nina — — — „Hopla!!!“

„Vabandust!“ ütleb Marja ja paneb käe ettevaatlikult laubale. Sest võõral härral, kellele ta jooksis ümber tänavanurga tormates otsa, on kole kõva palitunõop.

„Kas saite haiget?“

Marja märkab üles vaadates,

Jäämere kütid.

Julius Oengo.

6.

Kaugel jäämeres valendab saar, kõrged kaldad ja küngastki paar tõuseb kuuvalge helgile vastu.

„Sääl rohkem vist saaki meil lasta, vist karudki hulguvad ringi,

ning teiselpool kaldal ehk lahtine vesi,

kus mursud on valvel, ja valgete rebaste pesi on küngaste taga.

Läki sinna vaid aga!“

Minnakse teele.

Kotid ja paunad, rebasenahtad laotakse reele.

Aga ilmad on pahad, tuiskab ja undavad tuuled.

Pime on ees, ei midagi näe, kuid keerutab, keerutab lund,

Koerad edasi minna ei taha, heidavad maha;

ei aita siin piits ega sõnaga sund,

Hambad kokku suruvad mehed

ja ise nad kelkused veavad,

koerigi tõmbama peavad,

ja kompassi abil nii edasi mindaks.

Kindel võit aga tugeva tahtejõu hinnaks.

7.

Saarelt leitakse väikene hütt, kus kolle ja isegi puid.

Vist kunagi kalur või kütt selle ehitand endale varjuks,

või oli siin hälbijaid muid,

kelle randa tõid laineteharjad.

Sinna asuski elama nüüd

meie jäämere-küttide salk.

Algas jaht ning loomade püük.

Lasti hulgana rebaseid maha,

ka tabasid lõksud ja rauad.

Leidis hüljeski endale haua.

Ning hiilis kord hurtsiku taha

vana karvane jääkaru ise,

tuli nosima nülitud rebaste laipu.

Kuulatas. — Ainustki kahka.

Ei olnud tal aimu, ei taipu,

et leiab siit jahilise,

kes tahab ta enese nahka.

Avanes hurtsiku uks

ja kärgatas pauk.

Ning punane auk

oli arktika kuninga laubas.

Jäi aeglaseks südame-tuks,

kukkus valgele lumele maha,

kuhu tekkis nüüd verine laik,

— jäi hiiglasest elutu laip.

Kütid nülgisid ilusa naha.

8.

Juba lagedal paastukuu päike, sinab arktika kauguste piir, evib karge ja kiirgava läike jäämägede helendav viirg.

Ning raadio Põhjalast hõikab:

„Me tuleme, tuleme pea!“

Saak rikkalik. „Arvame, mõikab

sellest kodumaa tarveteks vast.

Nüüd tagasi tuleme pea!“

Reele laotakse väärtuslik last

ja Vardõ poole lä'eb matk.

Aga ookean sirutab keha

ning murrab ja ragistab jääd,

ta tõuseb kui kohutav katk,

ta lainete valkavad mäed

tahaks avarat teed endal' teha.

9.

Kütid õöbivad jääl.

Aga hommikul üllatus suur:

nad maale ei pääsegi enam,

sest ranna pool sääl

et võõras näib hästi kena ja huvitav, ning järsu nõksuga ta käsi kukub laubalt varjama vistrikut ninaotsal.

„Ei, tänan,“ vastab ta viisakalt peopesa alt.

Võõras kummardub osavõtlikult Marja ninani. „Mulle tundub, et sinine!“ ütleb ta. „Kas jooksite ninaga vastu nõõpe? Oli see vast obadus, pean ütleva, minagi kõikusin paar sekundit maa ja taeva vahel. Kuhu teil siis nii kiire oli?“

„Jalutama — parki!“ kostab peopesa alt.

„Kas te alati sellises tempos jalutate?“ küsib võõras huviga. „Ega te ometi Nurmiga sugulane pole?“

„Hihihii!“ kihiseb peopesa tagant. Marja leiab oma seikluse kole huvitava. Võõras aga satub korraka tõsisesse murre.

„Miks te ei võta kätt nina eest, väike preili?“ pärib ta ägedalt. „Kas on väga valus? Näidake, kas verd ei tule! Ei, ei — ärge puigelge, näidake otsekohe! Mina olen ju süüdi.“

Ent Marja viskab pää uhkesti kuklasse, vistrik ikka pihku peidetud, ja tahab mööduda. Selline vastik mees, ütelda „väike preili“ ja vägisi tema nina kallale kippuda! Otsemaid lasku Marjal minna omafeed!

„Palun,“ ütleb võõras. „Kuid teie lahke loaga ma saadan teid. Sest te ikka vist tublisti haiget saite, muidu te poleks järsku nii vihane, ja minu süda pole enne rahul, kui olen veendunud, et teie valu on mööda.“

„Minu valu on mööda,“ uriseb Marja pihust.

„Aga miks te siis kätt hoiate nina ees?“ marsib pääletungiv võõras tõepoolest Marja kõrval pargi poole. Ah, kui ta poleks nii kena (kuigi muidugi mitte nii kena kui aafriklane, vaid sinisilmne ja siidblond) — siis otsemaid võtaks peo nina eest ja hirmutaks ta minema! Aga nii — — — Marjal hakkavad pisarad vägisi tilkuma. Kena pühadelaupäev, suur tänu.

„Ah, ah, väike tüdruk!“ ütleb võõras täis tõsist kurbust. „Nüüd olete tõepoolest väga haiget saa-

juba sinetab mere lasuur, ja üldse nad liiguvad lahtisel ajujää pangal; ümber vaid kiiguvad lahtised lained. Pead olema sangar, kui suudad sel puhul veel säilita rahu. Tyul loodesse kannab me kütid, kus lahtine meri kui sinine lahu nii kauge, kui vaadata annab.

Meestel südames tarretub veri, — surm kindel on silmade ees. Laine jääd murrab taga ja ees, ning kahaneb, kahaneb alus, ei kattu pea vastu ses valus.

Kuid arukam meestest on Henn. Talle meenub: „Meil raadio ühes.“ Pea ülal on vaskne antenn, ja saatejaam töötabki säääl. „Meid tuul kannab loode. — Es-O-Es! — Me triivime lahtisel jääl. Me asukoht Greenwich'ist 25, põhja-laiusel 72. Me liigume tunnis miili 2 komma 5. Merel udu on paks.“

jud, ma näen. Tulge, näete, säääl ongi park — säääl pole inimesi ja ma vaatan järele, mis on juhtunud teie väikese ninakesega. Ma tunnen seda tohterdamise kunsti juhuslikult.“

Selle eest, et ta igal sammul ütleb „väike“, annaks Marja talle meeleldi vastu kõrvu. Kuid ta on selliseks püha viha väljenduseks liig õnnetu ja tilgub lihtsalt edasi. Ta on nii õnnetu isegi, et laseb end taltsalt talutada pajude alla pingile ja võõra taskurätiga pühkida oma silmist pisaraid. Kuid kätt ta ei võta nina eest — surreski! —

„Aga, aga!“ püütakse jagu saada ta käest.

„Nii suur tüdruk ja ei saa üle väikesest valust. Siis vähemalt näidakegi ometi, mis on viga! Mu süda on päris raske, Jumal teab, mis võis juhtuda te kauni ninakesega, põrgates vastu mu teravat nõõpi! Näidake siia, valu ei lähe minu vaatamisest suuremaks!“

„See ei valuta ju põrmugi!“ turtsub Marja, hoides krampli-

ku õrnusega oma vistrikku peidus.

„Aga milleks siis see suurvesi?“ pärib võõras õiglase hämmastusega. „Või olete elukutselt nutunaine?“

Noh, nüüd on Marja lõõg täis. Nii kena kui see võõras ka alul tundus, nüüd, pärast sellist alatut nõõki, pole ta enam väärt, et talle meeldida püüda.

„Mu ninal on vistrik!“ ulub Marja vihasealt ja suure häälega. „Teate nüüd!“

„Vistrik?“ Ega ometi minu nõõp selle...“

„Ma leian, et te olete lausa hirmus!“ otsib Marja asjatult taskurätti ja hajameelselt võtabki vastu pakutud võõra. „Mis te minust tahate? Miks te mind naerate? Ma olen nii kui nii juba surmapõhjani õnnetu?“

„Surmapõhjani? Hm. Huvitav,“ püüab Marja kaaslane olla tõsine. „Nii siis õnnetu? Kui kole. Vistriku pärast muidugi?“

„Muidugi“ peidab Marja nüüd nina ilusasse valgesse siidnina- (Järg lk. 10).

10.

Norramaal kuuldakse neid.

Kuid kinni on reid ning päästelaev appi ei saa. Aga sadamas seisab üks jäämurdja ka, see tossutab teele. Jää murdub ta raskuse all, ta läheneb, läheneb veele, mis sinetab kaugemal.

Aga küttide raadio hõikab: „Meid laine viib läände, sest tuul tegi käände. Nüüd oleme Greenwich'ist 18. Kuid meri me jäätükki lõikab, ja ükski ei pääse meist, kui kiiresti abi ei tule.“

Juba jäämurdja lõhestab avaraid vooge, propellerid peksavad vett, keerleb kiilvesi ahtris kui kett, laev kihutab võimsaima hooga.

11.

Hommikul jällegi ärkavad üksikul jäätükil mehed.

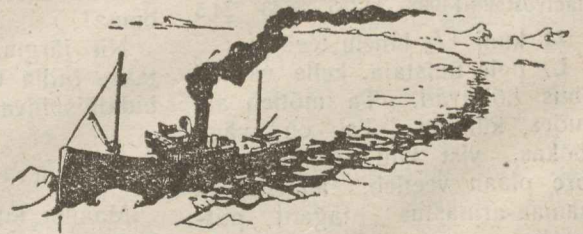
Murega täna nad märkavad: aluses rõõgatud lõhed.

— See päev vist viimaseks jääb.

Korraka üks nendest näeb: läheneb, läheneb laev, suits tõuseb kõrgele üles, virvendab pilvede süles.

— „Jätkem asjatu mure ja vaev!“

Henn paugutab püssi, kuid Jaan kätega vehib, et märgataks neid.

Täidegi läheb see plaan, sest laev muutis otse nüüd nendele koosi...“

Üle lainete kajab siis ühine hõik: „Päästetud, päästetud, päästetud kõik!“

India värava murdja ja Ameerika herilase poolekslõikaja. Mees, kes lõikas maakera nägu. „Ma võidan siiski!“ Riikide salajane mäng.

1.

Üks noormees, nagu Teiegi, haudus tegusid.

Kui näete hilisel õhtul aknas tuld, teadke, selle valgel edasipüüdev vaim plaanitseb midagi, ikka ei saa minna puhkama veel!

Lendame vaaraode maale Egiptusesse ja peatume Aleksandria linnas. Sääli 100 aasta eest polnud seda kisa ja kära, mis nüüd. Elavust siia Vahe-mere soppa tõid ainult huvirei-

Ferd. de Lesseps.

sijad, s. o. inimesed, kes raamatuid ei usu, vaid ise oma silmaga kõike näha tahavad ja kel seks küllalt raha.

1830. a. ühel õhtul noor prantsuse ametnik

FERDINAND DE LESSEPS

oli oma toas kibedasti arvutama. Asjatult ootas teda pääkonsuli aiapeole mõnigi igavust tundev inglise preili ja sõbrad, kellega pidi minema numiidia silmamoondajaid vaatama.

Ei, teda huvitab maadeteadus enam. Laual kaardid, millele kõhn käsi ärevalt veab punaseid jooni.

Mis tähendab, et pääsu Vahe-merelt Punasele merele, kust India käega katsuda, takistab 100 km laiune nārune maariba!

Läbi kaevata! See mõte oli juba vaaraodel. Napoleon kõneles sellest. Ja hiljuti inglane Waghorn hakkas nõu pidama.

Kui palju lüheneb seega mere-ree Indiassa?

Varsti on noormehel valmis tabel:

Maad meremiilides Londonist:

	ümber Aafrika	kanali kaudu	Tee lühem miilides	%-des
Kalkuttasse	12004	8012	3985	33
Hongkongi	13451	9678	3773	28
Yokohamasse	14834	11742	3592	24
Vladivostokki	14998	11375	3663	24,5

¼ kuni ⅓ lühem tee!

L. pole unistaja, kelle varbad õhus hõljuvad. Ta mõtleb arvudes, külmalt. Ta on väga töökas, vist küll seepärast, et tore plaan veetleb, auahnus ja isamaa-armastus tagant piit-sutab.

2.

„Ma näitan, mis ma võin!“

Lesseps teab, mida teeb. Pole ta ilmaaegu süündinud hoovkonna

Nagu teame, on P. Aafrika ja Sahara kõrb merepinnast madalamal. Selle tõttu prantsuse insenerid hoiavad visalt kinni plaanist — merevesi kanalite kaudu päale lasta Sahara kõrvele, et sajadtuhanded ruutkilomeetrid maad teha viljakandvaks. See oleks järgmine suur töö ajaloos pärast Suez ja Panama kanali ehitamist, millest siin jutustame näiteks, kuidas teostuvad suured asjad. Ka Eestis on töid, mis ootavad julgeid hakkajaid mehi, nagu Peipsi veepinna alandamine, Narva kose jõu muutmise elektriks, suurte soode kuivatamine ja palju muud. Eesti ootab suuri insenere, nagu oli Prantsusmaal Ferdinand de Lesseps, mainitud kahe kanali ehitaja.

ja peente konksumeeste linnas Versailles'is (19. nov. 1805). Terane poisike on mõndagi kõrva taha kirjutanud. Ta õppis tundma asjade salajasi vedrusid ja õigest kohast kinniharamist.

Vaja väga palju raha. See tuleb kodanikkude taskust välja meelitada. Seks peab töötama suuri kasusid.

Tuleb ruttu teha, et mõni teine juba õhus liikuvast mõttest kinni ei haaraks ja ette ei jõuaks. Mida ütleb Inglismaa, kelle eesmärgiks on saada maailma isandaks? Kuidas lubab, et uus kanal ei ole mitte tema oma ja ta ei saa mängida

MEREDE VARAVAVAH OSA, nagu hoiab oma käes Vahemere läänesuud — Gibraltarit väina?

L. vaikib, mõtleb ja ootab parajat juhust 24 aastat. Ta teenib konsulina Tunis, siis Rotterdamis, Malagas, viimati on prantsuse saadikuks tolmuses Madridis.

Alles 1854. a. tuleb aeg. Egiptuse troonile tõuseb L. vana sõber Mohamed Said Pascha. Kiiraurikul tõttab L. Egiptusesse ja esitab Paschale oma plaanid. Leping taskus jõuab ta Pariisi tagasi.

Üks mees, olgugi L., suudab vähe. Jälle kulub 4 aastat ettevalmistustele ja 1858 seisab ajalehtedes, et on asutatud

„SUEZI MERIKANALI SELTS“.

Tuleb rutata ja ette jõuda teistest soovijaist, kes suudaksid Paschat meelitada lepingust loobuma!

Nii järgm. a. 25. apr. tõstetakse India väravalt esimene lahidatäis liiva.

3.

Suured arvud...

Maailm kuulatab põnevuse ja kadedusega: Punasemere soodelt, pärast juutide põgenemist Egiptusest seisib igavene vaikus, kostavad suured arvud.

25 tuhat meest on kaevamas. Salalikud araablased, vagusad

koptid, metsikud nuubialased ja lugematud suguharud karjuvad sajas eri keeles ja murrakus:

VETT! VETT!

Higi voolab, kõrid kuivavad. Vett pole — on soolane soga, mis ei kõlba pesemisekski.

Ja 1600 kaamelit kannavat vett kaugest kollase Niiluse suudmest. See maksab päevas 8000 franki. Alles 3 a. pärast on valmis kraav, mis toob vee. Aastas on kokku hoitud 3 milj. franki.

Suur kraav peab saama 166 km pikk, 7,5 m sügav, 58 m lai veepinnal ja 22 m põhjas.

4.

Kui Briti lõvi on pahane.

Töölistel on raske. Neid sureb nagu sääski kollase palaviku, unehaiguse ja katku kätte. Tuju on madal — surm, vähe toitu ja puhkust, kupjad traatnuutidega...

Nende seas seipitsevad ja soosistavad mingid noormehed, kui saavad, püüavad rikkuda masinaidki, mis oma 22.000 hobujõuga on rakendatud abiks elavale jõule.

Need on kihundajad, kes saadetud nurja ajama ehitust.

Puhkevad vastuhakkamised, segadused ja töölt ärajooksmised, metsikud hulkursuguharud liiguvad tülitsedes ümber...

Inglise käsi olevat mängus...

5.

Häigab rusikaga lauale: „Ma võidan siiski!“

India värava murdja näitab rusikat udusele Inglismaale. „Mida suuremaks kasvavad raskused, seda enam minul jõudu!“ hüüab ta. „Ma pole vana, ainult passil seisab, et olen juba 60. Mis tähendab, et pää hall!“

Alaline rahapuudus vaevab. Niipea kui telegraaf toob teate suuremast streigist või masinate

rikkiminekuust, jooksevad kanaliseltsi osatähtede omanikud oma osamaksu välja võtma. Ajalehed karjuvad asja suureks. Inglise õhutavad takka.

Ometi 17. sept. 1869 lehvivad kanalil lipud. Kõmavad tervituspaugud. Saabub külalisi igast kaarest.

SUEZ AVATAKSE TÄNA.

Egiptuse kuningas paneb mängu 20.000.000 kuldfranki, et kõrgeid külalisi vastu võtta nagu kord ja kohus. Suureks ooperiõhtuks on itaalia helimeistrilt Verdi'lt tellitud ooper „Aida“.

Kaua kestavad pidustused, pallid, vastuvõetud meeletus priiskamises.

Lessepsi nimi on kõikide huulil. Ta on Prantsusmaa uhkus ja au. Ta on murdnud uue sõidutee Indiassa, kuhu Euroopast pääseb nüüd (1869) 24 päeva rutemini.

Kanaliseltsi osatähtede omanikud aga ohkavad kergendusega ja rõõmustavad. Tõepoolest — suured kasud ei jää tulemata. Järgmisel a. 486 laeva tarvitasid uut teed.

6.

Herilane tuleb pooleks lõigata.

Juba keset Suez'i hõisepäevi, oma kuulsuse tipul, 64 aastane haudub uusi plaane. Ei, ta ei asu veel puhkama loorberitele.

Nimelt — Ameerika maailmajagu tuletab meele herilast, ta on keskelt peenike — vaevalt 100 km laiune Panama maakitsus...

Aga laevad, mis tahavad sõita Põhja-Ameerika idast läände, peavad selle naeruväärse 100 km laiuse maa tõttu sõitma ümber erilase tagakeha — Lõuna-Ameerika mandri ligemale 10 tuhat km. ja heitlema Kap Horni maanina tormides, kus eksleb igavesti Lendav Hollandlane ja ajab armutult põhja laevu, mis ette juhtuvad. Ise ta ei saa iial maaninast mööda.

Tulihingne vanamees hakkab kirja panema oma 10 a. kogemusi Suezist.

7.

Herilane aga nõelab.

1. veebr. 1881 segatakse maakitsuse lopsakate ürgmetsade rahuga. Töö läheb hoogu.

Ometi on herilane tugevam kui prantslane. Ta nõelab imevalusasti.

Ta surmab iga 100 töölise seast 7. Kliima on hirmus, palavus põrgulik, maa hingab mürgiseid aure, on sügavad ürgsood, kus solistavad alligaatorid ja mürkmaod ripnevad läbitungimatus tihnikus.

Panama seltsi 30 miljonit sulavavad, kuid töö edu pole määrgata. Maakitsus on merepinnast

Seadsin sisse tulu - kuluramatuid. Mõnedel poistel on selline, mul aga puudus. Ei näinudki, kuhu raha kaob, libiseb. Must valgel ülestähendus tunnistab, kuhu on raisatud, mida tuulde loobitud. Kui koguneb raha, viin pankka hoiule.

Lehekülj tollast raamatust näeb välja nii:

Tulu	Kr.	S.	Kr.	S.	Kulu	Kr.	S.	Kr.	S.
Ülekanne .	—	—	6	18	Ülekanne .	2	89	2	89
15. 12. isalt .	1	50	7	68	15. 12.				
17. 12. honorar jutu „Mitsu sünnipäeva“ eest . . .	2	75	10	43	1 suhkrusai .			5	2 94
jne.					2 sulge (tridinoid) . . .			14	3 8
					pilet kirjanduslik - kohutule (Koidula lahutusprotsess)			25	3 33
					16. 12. hooaja-kaart utsuteele . .	2	—	5	33
					jne.				

Raamat kõneles, et pean hakkama piirama väljaminekuid ja suurendama sissetulekuid, kui tahan kapitali.

Väljamineku piiramise võimalust nägin selles, et suurel vahetunnil keeldusin kangelaslikult suhkrusaiast ja kohvitassist. Püüdsin hommikul kõvemini õgida, et tundides nälg kõhus ei laulaks aariat „Sind igatsen, oh armsam“, oodates lõunat. Seega

kuus tegin säästu (8 senti, 26 p.) 208 senti. Palju. Samuti ei andnud enam kellelegi võlgu. Võlga kätte saada on raske. Kinos püüdsin käia võimalikult harva. Kirju saatsin ainult selliseid, mis tõesti vajalised olid.

Sissetulekute suurendamine õpilasel on keerukas number. Hädaga hakkasin kõvemini „sulepeast imema“ ridu välja lasteajakirjade „Väikeste Päikese“, „Tite Puidpõlle“ ja „Mudilase“ veergudele. Heitsin lasteluuletajaks, sest luuletise realt saab 8—12 senti. Luuletasin autodest, võidu sõitudest, linnast, tahtsin tuua uut ainet. Aga paberikorv neelas ahnesti, sest sooviti lillekesi, päikesest, linnukesest, koerakesest. Meeleheitel jätkasin puputamist, ullitamist ja kussutamist, nagu enne mind teised. Ettetallatud radadel on hõlpus traavida — juhhei illike Malleke ututalle, lilleke, jõeke! Viimaks läks süda halvaks: viskasin puputamise ja sussutamise nurka — sussutagu tüdrukud oma nukukesi, mehest on see inetu. Antagu kas või kroon realt — ei tee. Teen ainult seda, mida õigeks pean, olgu teised vastu.

Raha — kui raske teda teenida! Kui kergesti sõrmede vahelt libiseb! Mida võivad rikkad! Maailm neile kui mulle Tartu. Igalpool kodus. Uhkus ja toredus.

Kinos näidatakse meie vaesele rahvale, popsi ja matsi lastele, püstirikaste muinajutulise toredat ja kallist elu. Tehke järele! Ja meie pingutame, et niisama hästi riides käia kui Lilian Harvey ja Villi Forst, olla kui printsessid ja krahvid, omada seda, mida meelitavalt näitavad moeärde aknad.

Mu õeke Vaike unistab sellisest elust. On õnnetu, et meie rikkad pole. Lihtsal

viisil elada ei taha. Nutab, et kingad juba moest ja raha pole 4 korda aastas uusi kingi osta.

Koledad on soovid, mida rahuldada ei suudeta.

Vähendõudlikkus teeb vaese inimese elu ilusaks, rahulikuks ja õnnelikuks. Make-doonia kuningas Aleksander Suur, alla heitnud Kreekamaa, külastas kuulsat mõttetarka Diogenest, kes elas tühjas vaadis.

Juttu ajanud, küsis kuningas, mida Diogenes sooviks. „Ainult üht soovin sult“, vastas mõttetark, „mine päikese eest ära, et ta minule saaks paista.“

Olen alati lohutanud end selle looke-sega ja mõtelnud, kui palju tublisid mehi on olnud vaesed.

Kui olen viletsam kui teine, seepärast ei maksa enese häd tuju rikkuda. Soove piirates pole viga midagi. On ju palju neid, kel pole leibagi suhu panna ega sooja tuba.

Kogun raha lõputsemisele. Kui väiklane siht võrreldes mu koolivenna Valter Posaunega, kes hää saksofonistina käib mängimas „Pohmeluse“ kõrtsis ja tantsupidudel, et lisaks saada sellele, mida ema pesunaisena teenib. Valter ei nurise, ta on rõõmsas tujus ja priske ning terve päilegi. On ikka õige, et „Salz und Brot macht Wangen rot.“ Poiss, keda ema raha lubamisega enam sööma meelitab ja šokolaadiga ning kallite roogadega turgutab ja poputab, on näost hall.

Teine vaene koolivend suvel on tööl lauavabrikus, veeretab palke ja laob laudu virna. Teenib suve läbi. Tal ka ei tule mõttesegi viriseda enese vaesuse üle ja rikkaid kadetseda.

kõrgel, kanal tuleb kaevata väga sügav, et temas kokku voolaksid kahe ookeani veed.

6 aastat hiljem on raha läbi. Panama seltsile olid laiad hiiglad annud oma viimsed hoiupennid, Suezit hää edu oli julgust kinnitanud.

Veel päästa, mis annab! Selts otsustab nivookanali asemel (s. o. mil veepind ookeani pinnaga ühe kõrgune) ehitada

LÜÜSKANALI.

See tuleb odavam. Kanalit pole vaja kaevata kuigi sügavaks. Lüüside abil tõstetakse laev kanalis, veetakse läbi ja teises otsas lüüside abil jälle lastakse alla.

8.

Ameeriklased tungivad läbi laavajõgede ja maavärisemiste.

Samal ajal, kui ehitatakse Panama kraavi, võib näha läheduses asuvas Nicaragua nimelises maakohas samalaadi tegevust.

Ameeriklased ei suutnud välja kannatada, et prantslased tulevad suuri kasusid saama ja võtsid nõuks võidu nendega ise maakitsus läbi kaevata ja kanal töötama panna.

Nende kahjuks on Nicaragua rikas tulemägede poolt, ka maa väriseb sageli. Esialgul hoolitud sellest, viimaks läksid

PAKAD KUUMAKS,

osa alustatud kaevandist hävines ja läks võimatuks töötada auru-

va laava läheduses, kus tuhka kaela sadas ja maapind õõtsus.

Lootus jäi sellele, et prantslaste asi Panamas uppi läheb ja ameeriklased kogu alustatud kaevandi odava hinnaga enesele saavad osta. Omalt poolt tehti kõik, et prantslaste tööd nurja ajada.

9.

Surmav pistesüdamesse.

80-aastane mees paneb oma tulise jõu, osavuse, varanduse, suured sõprusesidemed ja kuuluse viimseni välja ja — kaotab. Täiesti. Panama herilane pistab otse südamesse.

Sest keegi ei usu enam raha laenata kanali jätkamiseks. Kui saaks kanali valmis teha, hakkaks ta tulu tooma ja tema ehitamiseks tarvitatud raha tuleks tagasi. Kui aga kanal jätta pooleli, läheb seni tarvitatud raha kaduma.

Kanaliselti võlad on juba 1172 milj. franki. Laenu enam keegi ei anna.

1889. a. 15. märtsil kuulutatakse selts pankrotti. Tuhanded laenuandjad — osatähtede ostjad on korruga

KERJUSTEKS MUUDETUD.

Inglaste ja ameeriklaste vastutöö, kaasmaalaste kadedus ja mõistmatuse tegi seda, et tekitas rahva seas umbusalduse, nii et selts just kõige hädavajalisel ajal toetuseta jäi. Mõjus laen oleks ettevõtte päästnud, võimalikuks teinud kanali lõpetada.

10.

Ahelaisse needitud kannataja.

Ajalhed, kes hiljuti ülistasid Lessepsit taevani, kisendavad: pooge Lesseps! 87-aastane koos poja ja sõpradega antakse kohtu alla. Protsess kestab 3 aastat.

Kogu seda lugu tuntakse „Panama skandaali“ nime all. Rahade kõrvaldamise ja altkäemaksustamise segaseid protsesse nimetatakse selle järele „paanamateks“, nagu neid meilgi küllalt juhtub.

Kohtualused saavad esialgu 5 a. vangi, kuid hiljem

MÕISTETAKSE ÕIGEIKS.

Rauk ei tunne enam ei valu enese süüdimõistmise ega rõõmu süütukstunnistamise üle — ta vaimule on langenud verised varjud ja kõrvus kostab Panama mürgise herilase õel pirin. 7. det. 1894. a. hing lendab välja läbikulutatud kehast.

11.

Elutöö, mis ei kustu.

Kaevandid Panamal kasvasid esialgu kinni, kuid 1902. a. ameeriklased jätkasid ehitustööd. Aasta enne maailmasõda ühinesid Atlandi ja Vaikse ookeani veed uues kanalis, mille 1914. a. läbis 1075 laeva.

1922/23 sõitis siit läbi 3966 ja Suezist samal ajal 4345 laeva.

Ferdinand Lesseps muidugi pole teinud midagi imet. Mõtted olid olemas juba enne teda, ta

ainult tegi arvestusi ja kutsus asjahuvilisi osa võtma, pani jõud liikuma ja teostas.

Kes tahab korda saata midagi, sellele on L. oma raudse püsivuse ja kindlusega eeskujuks, kuis mees võitleb ja mitte sihst ei loobu.

Huntide küüsis.

Haari tõusis poolpüsti ja hüüdis: „Oi-hoo!“

Esimene põder sööstis edasi kui lind. Tuul vihises kõrvus, lumekämbud lendasid jalge all näkku. Põdrad puristasid, ahmisid jooksul lund, tähed lendasid päikohal, saan hüples, kuid Haari ikka ajas ja ajas. Hundid lähenesid suurte hüpetega...

See alles on jutt, nii et hinge paneb kinni! Süinge põhjamaa õõ, vinguv tuisk, paukuv pakane ja näljasest hundikarjast piiratud väike vahva samojedi-possike Haari, kes jagab hoope paremale ja pahemale.

See põneva sündmustikuga jutt „Oi-hoo“ ilmub tänavu aastases „Vikerkaares“. Kujutab meie hõimuvendade elu kaugel põhjamaal, Jäämere kallastel. Pääle põneva sisu ta pakub ka rohkesti etnograafilist huvi.

See jutt kõlbab igale pühade-laual. Ja odav on ta ka. „Oi-hoo“ I ja II köide maksavad kokku 50 senti. Saada lehekioskides ja raamatukauplustes.

Mina hakkas ka suvel tööl käima, kui meie suvimatk läbi. Tahan teada, mis tähendab töö. Huvitav on suve läbi hulkuda — kord siin, kord sääl peatudes ja tööd tehes. Tööd leida on raske, kuid katsun. Päälegi ei oska ma midagi teha. Kui vanemad järsku sureksid, siis mida teen — midagi õppinud ei ole. Karja minna . . . seda võiks. Mullatööle, turbarappa turbaid lõikama. Aga talvel? Selliks kuhugi? Hää rääkida — viga ainult selles, et kõik kohad on kinni, keegi tööle ei võta. Sest on ju töötatööliste karjad . . .

Elan vanemate varju all muretut elu. Just seepärast pean kasutama võimalusi — suvimatka kindlasti kaasa tegema, sest kas pärast kunagi võimalik on, ei tea. Peab alati kohe võimaluse ära kasutama, sest mis tuleb, seda ette ei tea keegi, mis aga on olnud, see on ka läbi tehtud.

Tulevikku ei tea keegi. Kõike, mida teha kavatsen, pean ära tegema kohe, aja viitmata, edasi lükkamata. Mitte ühtki võimalust ei tule mööda lasta. Kohe krapsti! kinni haarata ja mitte lahti lasta. Mitte poolikuks jätta, mille juure asutud.

Matkast võtan osa, olgugi see kulukas. Sean nii, et ta mulle tulu toob, koostan ja plaanitsen kavu, mida kõike matkal tähele panna ja õppida tahan. Kavatul pole mõtet minna. Tõusik, kui talt küsiti itaalia-reisi muljeid, ei teadnud jutustada muust, kui hirmsast tungist trammivagunis ja suurest kuumusest. Tahan, et matk mind võimalikult palju rikastaks — mõtteid tekitaks, mälestusi jätaks, ainet pakuks juttude kirjutamiseks, ilusat näitaks, teadmisi rikastaks. Annab veel aru pidada. Tuleb vist matkal läbistatav maa-ala enne raamatute ja kaartide järele põhjalikult tundma õppida.

Siis teab, mida tähele panna, mida oodata on. Muidu vaatad niisama Torijõe voolu, kui ei tea, et sääl Tori „põrgu“ asub, Pärnus ei lähe vaatama isa Jannseni maja j. n. e. Maakohad ja neil leiduvad esemed ei kõnele midagi, kui neist ei teata.

Enne kõike juba matkateed koostades tuleb kaaluda, et matk oleks võimalikult paljupakkuv. Nii arutlesin Laupäevaõhtu Ringis ja sain töö kaela — matkatee koos-

tamise. Kes asja algatab, selle pääle harihikult pannakse ka asjaajamine. Mu teadmised aga kodumaa geograafias on punastusväärised. Ega midagi — tuleb uurida. Suurt abi annavad „Eesti“ koguteose üksikud köited, kus igat maakonda põhjalikult kirjeldatakse. „Eestimaa teede kaart“ tuli arvesse. Tuleb aga vist Eesti Veeteede Valitsuselt paluda andmeid veeteede kohta, kuis on need sõidetavad, kuna matkame vett mööda. Narvast Pärnu saada on vaba yesi, kuid muret teeb teekonnaosa Võrtsjärv — Pärnu laht. Seinakaardil hakkasin nõõpnõeltega ära märkima sõiduteed ja kilomeetreid arvestama, peatuskohti ära määrama.

Peterson võttis enesele matkasisu koostamise ja ülesannete märkimise, Kalju pääle jäi matka varustamise küsimuse plaanitsus. Igal koosolekul oli palju vaielda, matkaküsimus kippus neelama kogu koosolekute aja. Aeg lendas.

Saan südamedaami, kuid ta läheb ära.

Kord Petersoni pool olles sain mahti Linda albumisse kirjutada järgmise salmiku:

Kui kevad, lilled, linnud,
siis matkamise innud.
Ma otsin mööda ilma
kaht selget sinisilma.
Kord kuski varem nägin neid,
see oli esimene leid
kesk elu karme ringe,
mis puutus noorde hinge.
Ei lausa öelda julge:
südamedaamiks tulge.

Keskajal oli rüütlil kombeks valida endale daam, kelle salli ta enese kiivriks sidus ja kelle auks ta võitles ning kuulust kogus turniiridel ja lahinguis. See andis nagu jõudu ning jaksu juure. Mõtlen, kuis Don Quijote võitles oma Dulcinea eest, tal vaeseskesel vedas hirvus räbalasti, sest unistas ega pannud tähele, mis tõepoolest ta ümber sünnib. Mina tahan aga seda tähelepanelikum olla.

Põlesin uudishimus: mida ütleb Linda? Kas vihastab, naerab või on tal hää meel. Tüdrukutel on hää meel, kui neid tähele

pannakse ja kiidetakse, nende silmi, juukseid, käsi, põski — ühe sõnaga ilu.

Linda aga ei öelnud üldse midagi. Rahulik nagu alati. Tema näost kunagi ei paista välja, mida mõtleb.

Järgmine kord ei leidnud ma oma pühendist albumis — oli leht välja rebitud.

„Ei taha, et kooliõed loevad meie saladust, hakkavad naerma ja nõökima,“ ütles Linda.

Surusin rusikaid vihasena. Tuttavad tõesti naeraksid. Miks üldse avaldasin Lindale tundeid.

„Teate, mängin Teile klaverit,“ palus preili, „väljarebitud lehe tasuks.“

Hakkas noote lehitsema, Beethoveni sonaadid, Griegi jupipikkused palakesed, Brahmsi ungari tantsud, Sindingi „Kevade joovastus“.

„Mängige Beethoveni „Viiendat“,“ öelsin. Lohutasin meelt selle sümfoonia võimsate, saatusraskete, rahustavate helidega. Linda mängis hingega, ta mäng meeldib mulle, ta ei tao klaverit nagu kirjutusmasinat. Ta nägu hakkas punetama ja silmad särava, luges hoolikasti nooti. Jäin vaatama ta jalga, mis iseteadliku liigutusega sõtkus pedaali. Ta on hästi kasvatatud — kui palju minu lollusi juba tunda saanud, ei tee väljagi.

Sain julgust ja kutsusin ta tuleval nädalal uisuteele muusikale. Tuli. Lühike, valge uisutamiskostüüm, tutiga müts lustakalt ühel kõrval, sõrme otsas uisud.

Ma ei kartnud teda enam. Ta tuletas mulle aga meele kõige sügavamalt alandust, mille osaks sain, kui olin veel poolenisti poisike. Mul jätkus julgust enese kaasõitjaks paluda üht toredat preilit. Ta silmitses mind imestavalt pälaest jala-tallani ja ütles pilkavalt: „Minge oma-suguste juure.“ Läks liugles peene üliõpilasega.

See oli kohutav hoop minu hingele. Siis ma ei teadnud enesest halval arvamisel olla. Ma üldse ei mõelnud selle üle, kes olen.

Nüüd Lindaga uisutamine tuletas seda valusat haavust meele. Tuju kippus mürginema. Linda märkas seda ja püüdis mind lohutada, tehes nalja ja jutustades naljakaid juhtumisi. Ta oli elavam kui arvasin teda olevat.

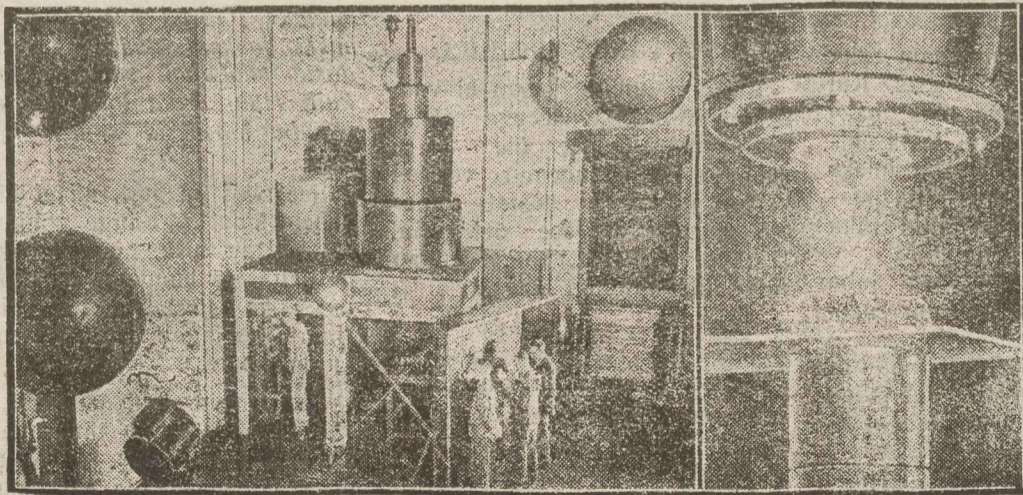
Saatsin teda koju. Tuli nii, et tee kippus pikaks venima, kiirus oli väike, kuid ka tee polnud kaugeltki otsem. Rõõmuga märkasin, et ta sellest nagu väljagi ei tee. Liialdasin. Viimaks pani ta mulle kää õlale ja ütles: „Nüüd on küllalt, eks?“

Ta kodu trepil läks niisama palju aega, ikka seisis ta, kää unustanud uksele.

„Teie külmetate oma südamedaami päris ära,“ ütles viimaks. Mida ta ütles — kõrvad petsid mind?

Läks, ja arvasin seekord, et ma teda iial ei näe. Nimelt Peeter Peterson ütles, kui tema poole läksin mõni päev hiljem, et Linda on isaga sõitnud Inglismaale onu juure, kes venda ja vennatütart näha soovinud, olles suremisel. Linda vist jäävatki Inglismaale onunaise juure, mõneks aastaks vähemalt.

Südamedaamist ilma — hiigla kähku. Olin väga rõhutatud, vihane, ka Lindale, kes mulle sõnakestki ei lausunud.

Aparaat, mis purustab aatomid.

See asub Bertiinis AEG-i kõrgepinge-laboratooriumis, milline on võimaline arendama 2½ miljonit volti. Kõrgepinge aparaat on kujutatud parempoolsel pildil (inimesed on masinate kõrval päris kääbused!), kuna parempoolsel pildil näeme, kuidas elektroonide mõjul lubjakivi ühes selle ümber oleva õhuga hakkab heledasti hõõguma.

Kuidas saab lennata tähtedele?

Salaja ehitatakse imesõidukeid. Tahetakse avada maakera ja teiste taevakehade vahel sõiduliine. Sõidame suvitama planeet „Marsile“!

Astronaut nr. 1. kohutav hukkumine.

Kuidas saab end ilmaruumi visata.

Ats, kes oma nina igalepoole topib, sai täna päält kuulata imelikku jutuajamist, mida pidasid kaks meest sadamaraudtee ääres, kus Ats armastas luusida otsides vaguniplombe ja muudki, mis kustki pudenema juhtus.

„Räägiti, keegi prantslane tahtvat end lasta kahurikuuli sees ilmaruumi. Kuul väga suur, kaasas kõik, mis vaja. Kuul pole muud kui sõiduk, mida kahur paiskab 80—100 km kõrgusele, kus ta omal jõul edasi saab.“

„Meie rakett-seadeldise torudest purskavad välja laengud, need viskavad lennuki üles kindlasti, samuti ajavad nad lennuki edasi ilmaruumis.“

Ats liikus lauavirnade varjus meestele järele. Mehed läksid sisse suurde, planguga piiratud kuuri.

Taevaleennuki juures.

Ats ronis üle plangu ja jooksis kuuri juure. Tõmbas ukse praokile.

Tähed, s. o. taevakehad pole muud kui maakera ja päikesed. On arvamisi, et mõnedel asuvad elusolevused ja sääl inimenegi ära elada võiks, kuid kuidas sinna saada? Taevakehad on väga kaugel. Kõige ligem neist, maakera truu kaaslane kuu — on meist eemal „ainult“ 384.400 km., teised juba kümned miljonid km. Kaugusest saaks jagu, kuid pääviga on selles, et ilmaruumis pole õhku. Hää küll, ütleme, sõidukis, milles ilmaruumi matkame, valmistame õhku kunstlikult. Jälle raskus — kuidas end maakera küljest lahti kiskuda, sest maakera tõmbab kõik asjad enese külge. Jutustame, kuidas väike uulitsapoiss Pilpaküla Ats sellest kõigest kuulda sai ja imelikule seiklusele sattus, kus peaaegu oleks surma saanud.

Siin seisis ime-elukas. Oma 30 m pikk ja 10 m tüse. Ats võttis taskust noa ja katsus eluka külge kraapida, ei hakka pääle!

Kas ei saa kuidagi sisse?

Ahah — on pragu, lükata — liikuv plaat nihkub eemale.

Oi, oi, mis imelike masinaid, vänte ja vintse on täis eluka kõht!

Ats teadis küll, et tundmata masinat ei tule katsuda (oli kord ühe auto kihutama lasknud, ise sai vaevalt maha hüpata). Hakkab aga näppima, keerama ja krüvima, liituma ja vajutama.

Äkki masin hakkas torisema ja undama, imelikud sinised sädemed hüppasid nupult nupule.

Ats tahtis plehku panna, kuid — nagu vareminigi temaga juhtunud — just sel hetkel tugev käsi haaras kinni ta kraest.

„Rahu, noormees!“ öeldi talle. Talle suruti päris hoolimatult mingi kummikott pähe. Selle alt kuulis ta nagu läbi poolune: „Kas viskame ta jõkke?“ Teine hääl vastas: „Parem paneme kloorvanni, sääl sulab ära, ei jää tühjast rasva plekkigi.“ Ats nuttis ja palus.

„Jätame või?“ arvas üks meestest, „võtame tühja kaasa — temaga katsume järele õhu kõlbulikkust.“

Atsi pää vabastati vastikust torbikust. „Ei tohi midagi puutuda“, käratati talle. Varsti aga Ats julgenes ja hakkas küsima. Talle seletati, et see riist on taevaleennuk ehk võõra ni-

mega astronaut. Temaga saab sõita ühelt taevakehalt teisele. Lihtne, nagu sõit Tallinnast Nõmmele või Tartust Elva.“

Ats kuulas suu ammu. „Mis kaardid need on?“ küsis Ats, näidates tahvlile seinale.

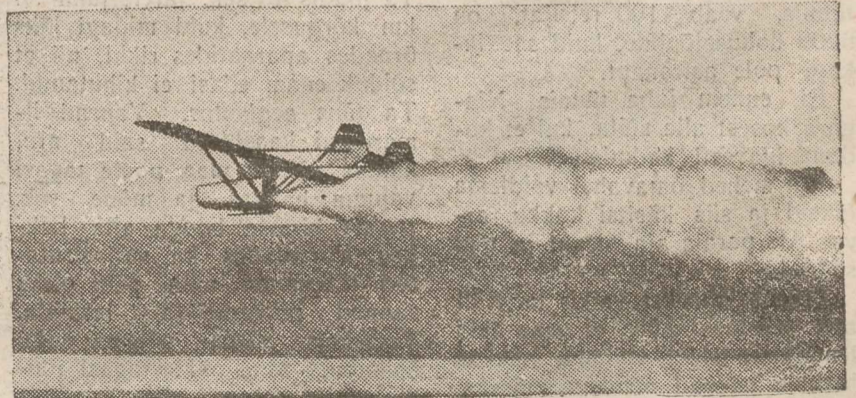
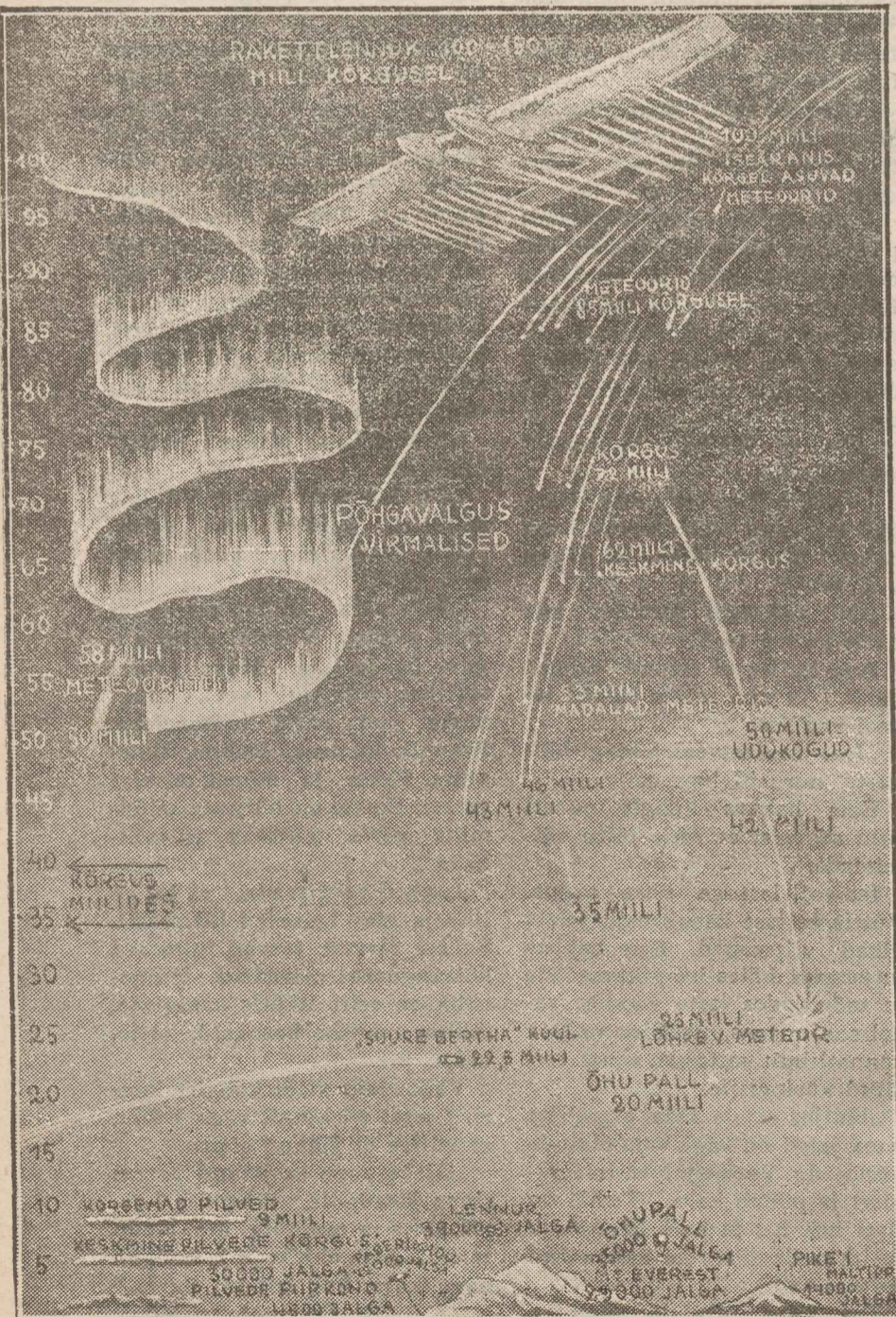
„Need on taeva kaardid. See punane joon iga taevakeha ümber näitab, kus hakkab mõjuma tema külgetõmbe jõud. Lilla joon näitab, kus see jõud on juba nii tugev, et astronaut ei suuda enam vastu panna, vaid selle keha pääle langeb.“

„Kas ei kuku puruks?“

„Parem küsi: kas ei põle ära suure kiiruse juures, kui hõõrdub vastu õhku? Selle vastu on meil suured — suured tiibpinnad ehk plaanerid, need on kokkukäivalt siin sees — sirutame nad välja ja hõljume tasakesi maha nagu ingel. Nende plaanerite abil muudame astronauti harilikuks lennukiks.“

Kas teeksimme väikese proovisõidu — kuu pääle?

„5. aprillil sõidame kuule, et säält saada kulda. Siis ehitame rea lennukeid, mõned stratosfäärilennukid (kõrgema õhukihi tarvis), mis lendavad 20 km kõrgusel. Sääl on õhku juba nii vähe, et ta lennukit paljut ei takista. Veame huvireisijaid 12 tunniga ümber maakera. Siis inimesed harjuvad kõrgusega. Mõnel taevakehal, nagu Veenus, saab olla. Sinna tõmbame üles eesti lipu. Paneme õhuomnibused käima. Inimene ei ole siis enam vilets putukas, kes roomab maakera pinnal, kus ruumi vähe. Reis Veenusele kestab 48 päeva. Kurjategijad viime kuule. Kuul pole õhku, nii et neid hoiaime majas, kus olemas õhk, mida valmistame sääl kunstlikult. Võib-olla, läheb keemikutel korra luua kuu ümber õhukiht, siis saaksid inimesed sääl vabalt liikuda ja välja kaevata maapõue varasid. Elada sääl vabalt ei saa — on liiga suur soojuse ja külmuse vaheldus (—200 kr. kuni +200 kr.), küll aga siis liikuda, kui paras soo-

ESIMENE RAKETILENNUK.

Fritz von Opel on ehitanud rakettlennuki, millega Frankfurtis Maini ääres paar korda ilma tagajärjeta lennukatsed tehti. Kolmandal korral aga õnnestus õhkutõusmine. Lennuk kerkis 20 meetri kõrgusele, kust ta pärast 2½ kilomeetrist lendu maandus, mille juures ta küll kaunis rängasti vigastada sai. Juht F. v. Opel pääses tervelt. Rakettlennuki lennukiirus tõusis 150 kilomeetrile tunnis.

Kui väike hüljes toodi.

Laht oli juba ammu kinni külmanud, ja isa laev viidud talvekorterisse Paldiskisse. Isa oodati nüüd paariks nädalaks koju. See oli ainuke lühike puhkeaeg isa elus, kus ta sai elada kodus soojas toas ja vestelda lastega.

Lastele olid need vestlused nagu teiseks kooliks. Nii palju oli isal neile jutustada. Õpetaja koolis jutustas kõiki ikka järjekorras. Isal polnud aga mingit järjekorda, rääkis nii nagu meele tuli. Ei olnud need jutud ammendatud kustki raamatust. Avar maailm ise oli talle lahti vahenditult.

Sel aastal oli isa kojutulek eriti huvitav.

See oli õhtul. Lapsed olid juba voodis. Poisid vist magasidki juba. Leeni ükski oli ärkvel. Korruga kuuleb — hobune sõidab hoovi.

„Küllap papa tuli koju!... Jah, tema ongi, räägib õues küüdimehega... Nüüd mamma kuulis ka, läheb vastu... Nüüd on kõik köögis... Küüdimehele pakutakse istet... Miks papa tupp ei tule?“

„Mis sul sääl on?“ küsib ema. „Oota, lase ma panen siia maha. Näe, ikka alles elus veel... Too talle piima!... Kus lapsed on? Magavad juba või?“

Nüüd ei saanud Leeni enam muudkui hopsti voodist välja.

„Eedi, Tutu! Mis te magate. Papal on köögis midagi! Tul-

ge'nd üles! Papa tõi midagi. Lähme vaatame!“

Ongi kolmekesi nüüd särگیvael köögilävel ja vaatavad imestusega: vanal saanitekil kesk põrandat lebab imelik elukas — ei ole päris kala, päris suur loom ka ei ole; pää nagu väikesel lapsel; ainult suu ja vurrud kassi moodi.

„Mis loom see on?“

„See on hüljes.“

„Kuidas hüljes? Aga nahk ei ole nagu minu koolikotil hallikirju,“ tähendas Eedi.

„Sinu koolikotil on vana hülge nahk. Aga see siin on alles päris noor hülge poeg. Sellest see pehme ja valkjashall nahk... Tulge lähemale, ega ta tee teile midagi. Ta isegi kardab. Tulge, tulge!“

„Kust sa ta said, papa?“

„Peaegu, et poleks saanudki“, naljatab isa.

„Söitsime üle lahejää kodu poole. Oli juba kaunis pime. Ei tea, kuidas ta meile silma torkas, olgugi terve ümbrus sama valkjashall kui tema. Sääl ta konutas jääaugu serval. Ema oli tal läinud alla toitu tooma. Poega ta väiksest pärast veel vette kaasa ei võta. Selle jätab

lainepikkusele 217,5 m, kuulsid ühe kummalise sõnumi.

„Hallo! Kaitseväe! Siin vahilaev Z12. Võtke raadiotelegramm nr. 81, 05.04.33 kell 23,30. Täna kell 23,15 kukkus Kuusalu neeme juures. 200 m rannast vette üleni põlev lennuk. Kohale jõudes leidsime ainult sulanud terase jäänuseid. Saladus on, kuidas võis tekkida kuumus, mis sulatas terase. Palume teie korraldusi. Kpt. Mehine, Z12 ülem.“

See polnud muud, kui hukkunud Astronaut nr. 1., mis lendas üles kiirusega 2500 m sekundis. Ta jõudis 48 sek. järele juba 50 km kõrgusele, kuid midagi läks õrnades aparaatides rikki, nii et sõiduk enam edasi ei kihutanud. Ta tõus aeglastus. Vaprad ilmaruumi kaaslastel said aru, kuidas sõiduk maa poole tagasi vajuma hakkas ja mõne sek. pärast hirmsa hooga alla kukkus. Purustades ka väljasirutatud tiibpinnad, mille pääl oleks saanud pikkamööda laskuda. Teraskest süttis põlema nagu ölekubu. Maa pääle tagasi jõudis ainult põlenud risu.

Ats ei teadnud midagi, magas ja nägi unes, et ta suur mees on (pikad püksid, lips ja kõva kübar) ja kevadel planeet Marsile suvitama sõidab, kaasa võttes ka oma vanemad ja sõbrad...

jää pääle. Jää ta imetab ka teda.“

„Kas väikesel pojalt siis jää külm ei hakka?“

„Ei hakka midagi. Tal on oma kasukas seljas ja selle all õige paks rasvakiht. Rasvast ei pääse külm läbi. See rasvakiht on isegi nii paks, et jää hülge all ära ei sula, kuigi ta mitu päeva lamaks ühel kohal: veresoojus ei tungi läbi nii paksu rasva.“

„Ja kuidas sa ta kinni said?“

„Hiilisin tasakesi ligi, napsasin teki sisse ja ise kärmesti tulema. Priidu (küüdimees) oli pahane: „Mis te tühjaga jändate, kapten! Juhtub vana ligidala olema, tuleb veel kallale!“ Panin poja saani ja läksin vana hiilima. Nad kauaks vee alla ei jää, nii 5—7 minutiks. Hüljes hingab ju kopsudega, nagu inimesedki. Tuleb vahete-vahel vee pääle õhku ahmima. Küllap siin näeb, et poeg puudub... Ootan, ootan. Priidu juba rahutu, et lähme pääle, kapten, pimedaks läheb. Vana hüljes jäigi tulemata. Oli ta ära eksinud, ei leidnud enam oma jääauku, või oli tal kuski veel teine auk... Söitsime siis päälegi edasi!“

„Oled sa hull, lähed üksinda hülge kallale. Ta tugev, oleks teinud su vaese omaks!“ tõreles ema.

Väike hüljes imes alustassilt piima; ta oli kole naljane. Vahet tõstis pää ja kuulatas. Kõrvade asemel olid tal ainult väikesed augud. Kõrvalesti polnudki: Aga silmad olid suured ümmargused, süsimustad ja targad.

„Kas ta häält ka teeb?“ küsis Eedi.

„Vana hüljes teeb küll. Haugub nii, nagu oleks koeral kurk haige. See on väike, ei haugu vist veel.“

„Oi, tahaksin kuulda, mis häält tema teeb!“

Aga hüljes ei teinud mingit häält. Ja ema saatis lapsed tagasi voodisse.

„Isa, jutusta veel midagi hülgest,“ nurusid lapsed.

Ema hakkas köögis uuesti tuld tegema, et isale toitu valmistada.

Isa tuli lastega ühes tupp. Võttis seljast kasukvesti, jalast pikad viltsaapad. Siis hakkas jutustama, käies ise pikkamööda ja mõnuledes laste voodite vahel soojas toas, piüdes vastata kannatlikult mitmest suust esitatud küsimusile.

„Hüljes ei ole kala, olgugi et tema jalad on väga kala oimude sarnased. Vees ujub ta imeosavasti ja piüab kalu. Temal on alati hää isu ja kalu hävitab ta palju, mille tõttu ka kalamehed teda ei salli.“

Kui kõht täis ja ujumine

enam ei huvita, siis ronivad hülged veest välja kaldale, kividele või jääle puhkama. Kaldal sünnivad neil ka väikesed pojad. Need on kaetud pehme valge karvaga. Meie meres elab kaht seltsi hülgeid: ühed on ühtlaselt tumehallid ja teised kirjud. Naha all on neil paks kord rasva, mis kaitseb neid külma eest külmas vees või jääl ronides. Kaldal ja jääl paterdavad nad oma oimusarnaste jalgade abil ja kõhul roomates väga viletsalt edasi. Vähemagi hädaohu puhul sulpsatavad nad vee alla. Poegi kaitstes ja haavatult on nad isegi inimestele hädaohtlikud oma teravate ja tugevate hammastega. Elusalt kinripüütud hülged harjuvad kaunis ruttu oma eluga kuival ja on väga kenad ja armsad loomad.“

„Kas meie hüljes jääbki nüüd meile?“ pärisid lapsed

„Jääb küll, kui ta aga ise tahab!“

„Kuidas nii?“

„Küllap saame näha!“

Nüüd kutsuti isa sööma, ja lapsed uinusid peagi.

Järgmisel hommikul ärgates oli lastel kohe väike hüljes meeles.

Selgus aga, et ta ei tahtnud ikkagi elada nende peres. Loomake oli nimelt öö jooksul surunud. Kas oli olnud lehma piima ta kõhule harjumatu, või oli see mõni muu põhjus, aga päake oli vajunud longu ja oimjalakesed lakanud liikumast. Süsimustad silmad olid ikka alles lahti. Neist oli aga kadunud tark ja särav ilme.

„Saame ilusa pisikese naha!“ ütles isa.

„Oh kes seda nüüd nulgima hakkab!“ vaidles ema vastu. „Meie kandis ei tee keegi enam seda tööd.“

„Pole viga. Küllap saame tal naha seljast. Vanasti söödi koguni hülge liha. Mõnel saarel süüakse praegugi veel, kuigi mitte just päris häämeelega. Prangli, Rammu, Ruhnu, Naisaare, Pakri ja mõnel teiselgi saarel Eestis on hüljeste piüdmise päris tähtsaks tuluallikaks.“

Lapsed said teada, et hülge liha ja rasv haisevad hirmsasti. Sellest rasvast teevad inimesed kõiksuguseid määrdeid. Hülgenahk on eriti tähtis müügieste. Sellest tehakse kasukaid, kotte, vaipu jne.

Väike laip viidi köögist kuu-ri. Lastel oli kõigil väga kahju, et hüljes ei jäänud elama.

„Oleks papa ta jätnud parem sinna jääaugule,“ tähendas Leeni: „Mis ta tast tõigi ära. Nüüd ta ema otsib ehk teda ja haugub nagu koer, kel valutab kurk...“

A. Oengo-Johanson.

jus. Muul ajal tuleb olla majadevarjul. Aga ise asi on armas Veenus! Ta on maakera suurune, omab hingatava õhukihi, taimestiku ja — võib-olla, kohtame sääl ka inimesesarnaseid olevusi.“

Ats pääseb minema.

Atsil polnud erilist tuju, teda ikkagi hirmutas ilmaruumi-reis. Ta pole veel õieti lihtsagi lennukiga sõitnud. Küll „Graff Zeppelin“ sõitis 35.000 km maha 21 päevaga, Do X sõidab 240 km tunnis, veab 100 reisijat, on 6200 hobusejõuline, kuid see ikkagi pole astronaut.

Ei, ennem juba tinnis Niagara kosest alla sõita, kui et kodunt igavesti kaduda.

Kui mehed omavahel vaidlema läksid ja siis käsitsi kokku, arvas Ats paraja aja olevat ja tegi säared.

Oma seiklustest vaikus ta. Küll aga imestasid kõik, et tema äkki lennukimudeleid ehitama hakkas ja kõik päevad nendega mässas, nii et söömagi tuli alles isa tige da käsu pääle.

Astronauti kurb ots.

Raadiokuulajad, kes juhtusid 5. aprilli õhtul aparati seadma

Järg 20.

„Ta-ta-ta-ta-ta-ta!“ Kuulid lendasid vingudes Johni kõrvust mööda. Ajades taga vaenlast, oli John sattunud ise märklaua asendisse. Pöörates pään, nägi ta kahte Saksa lennukit oma seljaga, ainult umbes 50 m kaugusel.

Samal hetkel purunes tema lennuki propeller kildudeks, nagu oleks see plahvatanud. Vaenlase kuulid olid tabanud propelleri ja selle purustanud.

John surus instinktiivselt lennuki nina alla ja asetas lennuki vertikaalse lauglemise nurga alla.

Kaugel allpool ennast nägi ta seda fokkeri, millele oli ise tunginud kallale, kiirelt kukkumas, nagu poleks sellel enam juhti olemas.

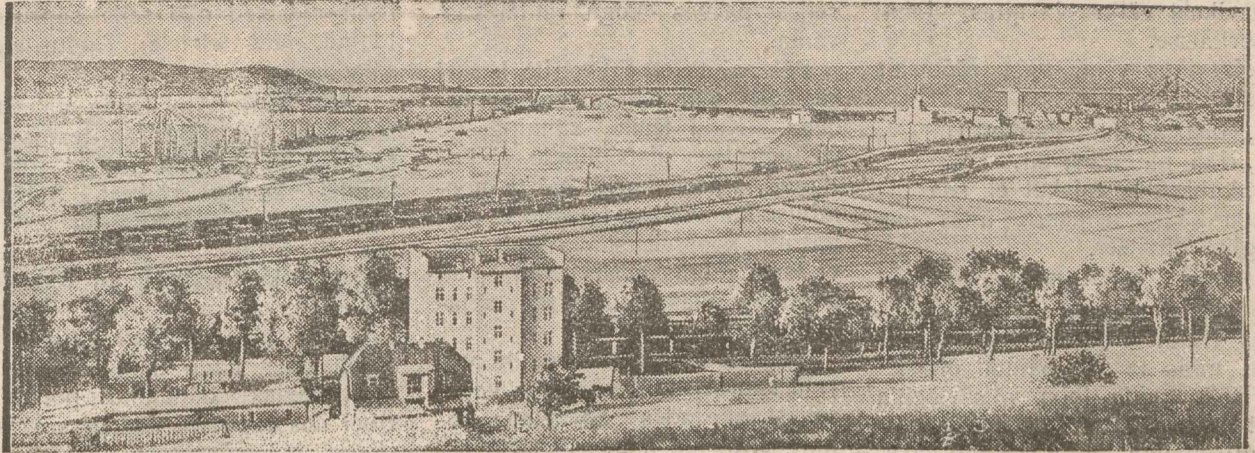
„Hüva, ühe sakslase olen siiski hävitanud“, mõtles John endamisi. Ja kui need kaks sakslast tema taga tahavad teda veel tulistada, noh, siis peavad nad küll lendama pörguliku kiirusega!

Ohulahingu taktika seisukohast oli küll John toiminud õieti. Kuid, laugeldes maa suunas pöörase kiirusega, John polnud märganud, et ta peab sel moel maanduma sakslaste seljataha. Sellest hädaohust võis teda päästa vaid aeglane lauglemine. Kuid asudes selle manöövri sooritamisele, ta võis sattuda uuesti kahe vaenlase lennuki tule alla. Ei jäänud muud üle, kui jätkata lähenemist maale pöörase kiirusega.

Kuid juba nägi ta mõnesaja meetri kaugusel oma vägede kaevikuid. Ta juhtis lennuki nina ülespoole ja, laugeldes vaid mõnekümne meetri kõrguselt üle sakslaste kaevikute, maandus sakslaste ja oma vägede kaevikute vahelisele maalapile. Rattad puutusid suurtüki mürskudest tekitatud augu äärt. Lennuk pöördus ninale ja tegi veel paar „surmasõlme“ maa pääl. Siis jäi ta seisma kummuli asendisse. John leidis enese rip-pumas kinnitusrihmal, pää vaid paar tolli maapinnast kõrgemal. Alumine huul oli verine ja paremal palgel oli kriimustus.

Välgu kiirusega vabastas ta enda, ronis välja lennuki rusude alt ja jäi lamama. Polnud aega kaotada meelekindlust. Automaatselt meelestus talle antud juhtnõu: „Pange kohe lennuk põlema, kui see ähvardub langetada vaenlase kättele!“

Kiirelt kobasid Johni käed lennukitue taskutes, et leida tuletikke. Kuid samal hetkel lõhkes tema läheduses vaenlase suurtüki mürsk. See juhtis Johni tähelepanu tema hädaohtlikule seisukorrale. Ta oli ju ka-

Poola merisadam Gdynia.

Verest ja varemeist tõusnud Poola vabariik, mille saja aasta eest suurriigid endi vahel olid lõhki kiskunud, sai tasuks nende raskete haavade eest, mis ta pinnal möllanud sõda oli tekitanud, välja pääsu merele. See on „Poola

koridori“ nime all tuttav maariba, mis läbi Saksamaa suundub Läänemerele. Paariateistkümnelt aastalt jooksul on merekaldale, Danzigi ja naabrusse, tekkinud vägev sadamalinn Gdynia. Sadama ehitamiseks ja kaubalaevastiku loomiseks on Poola

kulutanud suuri varandusi.

„Ärganud“ Saksamaa on aga väga vihane, et osa tema riigist on „Poola koridoriga“ emamaast eraldatud ja nõuab karedasti rahulepingute revideerimist.

he liini ja kahe tule vahel, ta viibis niinimetatud „mittekellegi maalapil“ — ja tema pihta oli suunitud vaenlase tuli. Keegi ei võinud sellises seisukorras jääda ootama. Pidi otsustama viibimata ja teotsema kiirelt.

John loobus lennuki põlema süütamise kavatsusest, tõmbus küüru ja algas jooksu oma vägede kaevikute poole. Kuid tema ees lõhkes teine suurtüki mürsk. Tekkis lehtisarnane auk ja John hüppas sellesse.

Veel järgmine mürsk tabas Johni lennuki rususid nii, et õhk täitus pilpapuruga.

Kohe selle järele läks lahti pörgutuli. Mõlemilt poolt lendasid kuulid ja suurtüki mürsud, õhk täitus püssirohu lõhnaga ja mulla tolmuuga.

Kaks saksa lennurit, kes nägid oma vaenlase õnnelikku pääsemist, laskusid õige madalale ja avasid kuulipildujaist tule. Mitme minuti kestel näis kogu

sõjategevuse eesmärgiks olevat Johni maandumise koht.

„Jumalasalgajad, mis pörgut te teete siin?“ Nii kirus lühikesekasuline, inglise sõjaväe mundrit kandev mees, kes trehtri põhjast rabeles mulla alt välja. Kõrvatelefonid mehe pää ümber näitasid Johnile, et ta oli oma lennukiga kukkunud Inglise side eelpostile.

„Neli tundi kulus mul möödunud ööl, enne kui sain mulla alt välja ronida. Kuid, vaadake, mis olete teinud nüüd!“

„On see siis teie kaevik?“ päris John, kes ei teadnud, kuidas toimida selliseil juhtudel.

„Jah, ja mis pörgu õomaja tahate teie siis siin korraldada?“

„Soovite, et lahkun siit?“

„Teie pörgu lennurid, võiksite vähemalt kuhugi mujale minna pörgut tegema“, vastas sõdur.

„Kuulete seda?“

Eemalt orust John kuulis sarve häält.

vedama — ta pesi pesu parajasti. Elevant lasi tühja toobri jälle kaevu ja väntas täie üles. Perenaine hakkas temaga uuesti tõrelema, elevant lasi toobri kaevu, raputas kõrvu ning läks ära — ei võtnudki enam vett, vaid läks ulualla. Aia nurgas oli üles seatud nigelatel teivastel ulualune — parajasti nii kõrge, et elevant mahtus kuidagi alla. Katusele oli visatud pilliroogu ja mingisuguseid pikki lehti. Siin seisis ka hindu, peremees ise. Ta märkas meid. Ütlesime talle, et tulime vaatama elevanti. Peremees oskas veidi inglise keelt.

Küsisin, miks elevant välja ei tule? Peremees vastas: „Ta on pahane. Nüüd ei hakka ta tööle milgi tingimusel, kuni meelepaha üle läheb.“

Elevant tuli ulualt välja, läks värava juure ning õuest välja. Mõtlesime, et nüüd läheb hoopis ära. Hindu aga naeris. Elevant läks puu juure, toetus sellele küljega ja kukkus ennast sügama. Suur puu aina kiikus. Nii ta sügab end nagu siga vastu lauda nurka. Juba küllalt süganud, võttis ta londisse mulda, ja sinna kohta, mida hõõrunud, ta puhus tolmu kord, veel ja veel kord. Nii ta end puhastab, et nahakurdusse ei sigineks midagi. Terve nahk on tal paks nagu saapatallad, vaid kurdudes on õhem, ja lõunamail on hulk igasuguseid putukaid — söödikuid.

Näe, kui mõistlik ta on: et mitte ulualust ära laotada, ta ei hakanud sääli teivaste vastas end hõõruma, liigub sääli isegi

„Gaas! Vaat, mida see tähendab! Gaasi alarm! Ja teil pole kaasas gaasitorbikut? Tean, et gaas on veel küllalt kaugel, kuid varsti on ta ka siin. Võite nüüd valida. Kas hingata sisse gaasi ja öösel tagasi roomata, või põgeneda kohe gaasi eest.“

John rebis seljast lendurikuue, sest see polnud talle enam vajalik.

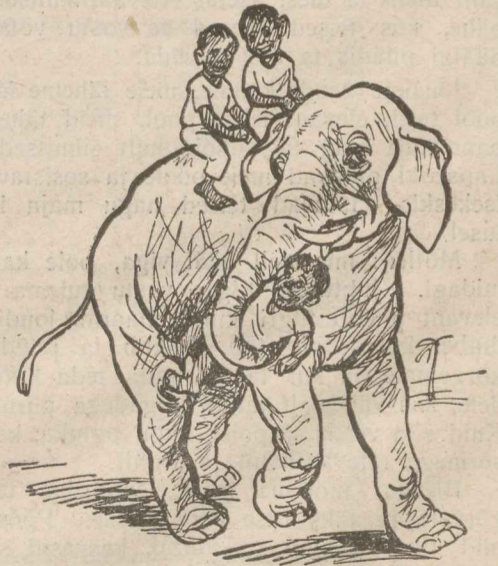
„Õnn kaasa!“ hüüdis Tommy.

John ootas, kuni saabus tulistamises väike vaheaeg ja hakkas siis roomama. Peagi jõudis ta teise suurtüki mürsu lehtrisse. See oli alles värske lehter, sest tugevat lõhkeaine suitsu oli sääll külluses.

Juba nägi ta sõdurite päid Briti kaevikuist ja kuulis püssilukkude klõbinat. Ta taipas, et inglased tulistasid sakslasi selleks, et kaitsta Johni roomamist. John aga roomas ja roomas ettevaatlikult.

Viimaks roomas üks seersant

omale pähe. Poiss istus sinna kõrvade vahele nagu lauale. Samas korras elevant asetas veel kaks järgmist last sinna, neljas poiss aga oli väike, umbes nelja aastane, seljas tal ainult pihiku taoline ürp. Elevant ulatab talle ka londi — tule, poisu, istu

päale. Tema teeb aga kõiksugu vempusid, naerab ja jookseb ära. Vanem poiss hüüab talle midagi ülalt, tema vaid keksib ja narritab, ega ikka ei võta kinni. Elevant ei hakanud ootama, lasi londi alla ja läks edasi — tegi näo, nagu ta ei tahakski vaadata poisi vigureid. Läheb ja kiigutab aeglaselt lonti, aga poiss keerleb tal jalus ning veiderdab.

kaevikust välja ja aitas Johni kaevikusse.

Kaevikus võeti teda rõõmsalt vastu.

„Hästi tulnud, leitnant!“

„Hää pingutus, sir.“

„Läbi tule tulekut ei saa pida hääks äsjaks,“ ütles üks Inglise ohvitser.

Samal ajal pöördus Johni poole üks vanem ohvitser, pärides temalt informatsiooni selle üle, mida ta oli näinud õhust.

Kõik, mida John võis öelda sel hetkel, oli see, et ta olla näinud lõpmata hulga surnuid sakslaste poolel.

See seletus näis valmistavat suurt rõõmu vanemale ohvitserile. Ta viis Johni varustuse jaama, sest viimase riided olid muutunud räbalaiks. Säält läksid nad brigaadi staapi.

Brigaadi staabist John telefoneeris oma aerodroomile, et ta on oma tervise juures ja tema saatuse pärast pole vaja muretseda. Eskadrilli ülem käskis Johnil oodata, kuni jõuab päralt auto, millel temal tuleb sõita aerodroomile.

Üks vaatluspalli ohvitser oli juba telefoniteel teatanud aerodroomile Johni võidust ühe saksalase lennuki üle.

„Mis ma teile ütlesin!“ hüüdis Herman võidurõõmsalt.

„Mis ma teile ütlesin!“

Vanemad lendurid soovisid talle õnne. Kuid omavahelisis rääkimis arvasid nad, et selline õnn pole püsiv. John olla kõik oma õnne esimesel lennul ära kasutanud, sest noor lendur oli kõigepäält pääsnud Richthofeni salga käest ja siis kaevikute vahelt. Asi oli niisugune, et ühelgi lenduril ei tohtinud olla ühe päeva jooksul rohkem kui vaid üks õnnelik juhus.

Kuid Johni kuulsus hakkas

sellest päevast kogu riindel kasvama.

Pea sai ta oma toverite keskel kuulsaks oma hulljulgete lendudega. Kuid tema sünnipärane vastumeelsus distsipliinile ei kadunud. Paaril korral sai ta noomituse omavolilise lahkumise eest patrulli koosseisust. Ainult see, et tema julgus seisis väljaspool kahtlust, päästis teda isegi sõjakohtu alt.

Tõustes oma aerodroomilt patrulli koosseisus, lahkus ta varsti sellest, siirdudes Saksamaa kohale, et otsida õhuvaenlast ja astuda sellega lahingusse.

Järgmisel korral, kui ta lahkus patrullist, laskis ta maha Saksa luurelennuki, kes tegi õhuülevõtteid Reimsi ümbruses. See hukkus Prantsusmaa kahurväe silmi all. Ja patarei teatas aerodroomile, et John oli jälle hävitanud ühe vaenlase.

John oli teadlik, et iga mahalastud vaenlase lennuk tõstis tema eskadrilli autoriteeti ja kuulsust. Sellest tingitult toimetaski ta tihti julgeid üksikuid lende vaenlase seljataguses ja tema poolt hävitatud vaenlase lennukite arv aina kasvas.

VIII. Lahutamatud sõbrad.

Kuni Armstrongi saabumiseni aerodroomile oli John olnud eskadrillis ainukeseks hundiks. Nüüd sai aga neist kummaline lahutamatu paar, nagu neid tunti lendurite keskel sõjaväljal. Ja nüüdsest päälle lendasid nad alati kahekesi koos.

Mis puutub Armstrongisse, siis ei sõlminud ta kellegagi sõprust. Ta näis ainult jumaldavat Johni Johnsoni.

Kõikjal oli ta Johni kaaslasteks. Selles sõpruses oli midagi arusaamatut ja enneolematut. Mil-

lised sidemed olid selle sõpruse loojad, jäid teistele lenduritele saladuseks.

Siiski istus Armstrong vahest murelikult üksinda. Ta teadis — ta oli näinud seda —, et John kandis kaelas väikest Sylvia päevapilti. Ta teadis ka seda, mis oli kirjutatud pildi teisele küljele. Ja teades Johni ägedat iseloomu, aimas ta, mis sünnib siis, kui tuleb avalikuks tõde.

Oli nii, nagu kannaks John alati kaelas dünamiidi pommi. Ühel ilusal päeval lõhkeb see ja siis ei jää sõprusest enam jälgegi. Kuid polnud mingit abinõu sellest hoidumiseks. Ta pidi vaid kartusega ootama saatustlikku tundi.

Ühel juuni hommikul istusid nad telgis, kui kanti laiali hari-likku posti.

„Leitnant Armstrong!“

John hüppas püsti, et võtta vastu kirju. Kuid Armstrong haaras kinni tema käest ja võttis kirjad vastu. See oli äkiline ja kiire liigutus. John vaatas talle otsa uudishimulikult: naljakas poiss see Dave! Saab hakkama imelike liigutustega.

Kirjad olid muidugi Sylvialt. Kokku oli neid pooltosinat. John ei näinud aadresside käekirja. Ta sai Sylvialt kuus kõigest ühe või kõige rohkem kaks kirja.

Tavaliseks kõneaineks lendurite keskel oli Pariis, naised, Rue la Bray, Chathami baar, uued lennukid ja mootorid. Pääsjalikult aga naised.

Johnile jutt naistest eriti ei meeldinud. Kuigi õhus ta oli kui hullumeelne, polnud ta maapääs- ses elus veel jõudnud teiste lendurite tasemeni.

Kõik lendurid olid elavalt surnute leegioni liikmed. Hävituslendur pidi ennast sõjaväljal alati pidama surnud meheks. Ja

paljud neist elasidki, armastasid, sõid ja jõid nagu mehed, kes määratud siirmale. Iga järgmine lend oli viimane. Iga sõit Parisi — alati viimane. Iga suudlus oli jumalagajätt eluga.

MARJAL ON

rätti ja nii kenas miljões muutub pisut lahkemaks.

„Mina ei tea, kust ta mulle järsku tekkis, just punkt pühadeks! See on ju lausa kole — pühad läbi ole kui vang, ja aafriklane —“

„Mis on aafriklasega? Kes see on?“ küsib siidblond, kevadsilmine võõras Marja kõrval suure huviga, sest tüdruk peatus järsku salapäraselt.

Marja laseb äravusega kukkuda käe ninalt rüppe. Ah, aafriklane! Ja täis usaldust ja uhkust ta seletab võõrale, kuidas nad Tiinaga kogu talve ootasid Ivarit kaugeilt mailt, kuidas armastasid ta metsik-julgeid džungli laule ja unistasid temast kui sargarist! „Ja nüüd, kui ta tuleb, kui ta viimaks ometi tuleb, näen mina välja kui peletis! Kuidas me Tiinaga igatsesime jalutama minna temaga ja kuulda tema uhkeid lugusid, kuid nüüd? Ma ei või eales sellise vistrikuga ta silma alla minna, see on hirmus — mis ta minust mõtleks!“

Võõras Marja kõrval pingil naeratab vaikelt. Ta ei vasta esialgu midagi, vaid silmitsseb hoolega Marja ninaotsa, kus vistrik hästi pühadekohaselt on värvunud erepunaseks. Marja märkab seda, kuid on liig õnnetu, et ennast ärritada. Siin ta nüüd istub, hädavares, ja pihib võhivõõrale oma hingepiinu! Kui rumal, kui hirmus rumal.

Väike poiss tuleb piki puies-tikku, korv täis pajuurvakesi. Võõras Marja kõrval ostab ühe kimbukese ja, seda peos veeretades, ütleb:

„Ma arvan, et teie aafriklane mõtleks, et see punane vistrik sobib imehästi Marja sinisilmadega — kui ta üldse näeks seda vistrikku, sest see aafriklane — ma olen kuulnud, et ta vaatavat enam inimeste südamesse, kui ninadele. Ja kui teil sääl just pole vistrikku — — —“

Marja on järsku üleni punane.

„Kust te teate, et mu nimi on Marja?“ küsib ta ärevalt.

Võõras naeratab jälle ja paneb urvakesed Marja kuuma pihku.

„Seda pole raske teada, kui te tõesti olete Tiina „parim“. Kas aafriklane tohib tervitada Tiinat ja ütelda, et Marja vistrik homseks on juba nii terve, et me julgesti võime tulla külla...“

Aafriklane jääb istuma üksi parki ja naeratab rahulolles kolmandat korda. Marja aga tormab jälle läbi tänavate — seekord kodu suunas — vihane, õnnelik, õnnetu, vaimustatud!

„Pääsi, et mul pole vistrikku südames,“ mõtleb ta siis, korraldades urvakesi vaasi, „ja kuidas võibki olla sääl midagi nii inetut ja valusat, kui on pühad, kui päike paistab ja kui mul on urvakesi vaasis luuletajalt, uljalt džungli lauliku!“

Ja just siis, kui viimane ei oodanudki, elevant haaras teda londiga — kraps — imeosavasti ning tõstis ta ettevaatlikult üles. Poiss siputas küll käte ja jalgadega nagu sitikas, aga kuhu sa enam pääsed. Elevant tõstis ta üles, asetades ettevaatlikult oma pähe, kus teised lapsed ta vastu võtsid. Säälgi püüdis ta veel rabelda.

Jõusime nende kohale, meie läheme ühel pool teed, elevant teisel pool, meid tähelepanelikult ning tagasihoidlikult silmitsedes. Lapsedki piiluvad meie poole ja sosistavad isekeskis. Istuvad teised nagu maja katusel.

Mõtlen: mis neil sääl viga, pole karta midagi. Juhtukski tiiger vastu tulema — elevant püüab tiigri kinni, haarab londiga ümber kõhu, pigistab, viskab ta puudest kõrgemale, ja kui ta ei riputa teda kihvadele, siis vähemalt tallab jalgadega puruks. Kuid siin võttis ta poisi, nagu putuka, kahe sõrmega ettevaatlikult ja õrnalt.

Elevant möödus meist, pöördus teelt kõrvale ja läks otse pöösastesse. Pöösad olid tihedad ning okkalised, kasvasid seinana. Ta ronis säält läbi nagu padrikust, oksad aina ragisesid, ja läks metsa poole. Sääl jäi seisma ühe puu juures, haaras londiga oksa ning painutas selle lastele. Need hüppasid kohe jalule, püüdis oksa ja hakkasid korjama sellelt midagi. Isegi väike poiss keksis ringi, püüdis endale ka midagi ja üldse askeldas, nagu ei olekski ta elevantil, vaid maas. Elevant lasi lahti selle oksa ning painutas teise. Jällegi sama lagu.

Nüüd sattus väikene alles hoogu, ronis oksale, et ka endale korjata midagi ja hakkas tööle. Kõik lõpetasid juba korjamise, elevant lasi oksa lahti, kuid väike lendas ühes oksaga. Mõtlesime — nüüd ta on kadunud, lendas metsa nagu kuul. Tormasime sinna poole. Aga ei saa! Ei pääse pöösastest läbi, nad on okkalised, tihedad ja sasis. Näeme, et elevant tuhnib londiga lehtedes. Leidiski säält väikese mehe — see vist hoidis säält kinni nagu ahv — võttis ära ning asetades kohale. Siin elevant tuli meie ees teele ja läks kodu poole. Meie läksime järgi. Tema läheb, vaatab aeg-ajalt tagasi, põrnitseb meie poole — mis need küll peaksid järel sörkima.

Niiviisi elevantile järgnedes jõudsime maja juure. See oli piiratud aiaga. Elevant avas londiga värava ja pugestas ettevaatlikult õue. Sääl ta pani lapsed maha. Õues hindunaine hakkas elevantile midagi karjuma. Esialgu ta ei pannud meid tähele. Me seisime ning vaatasime läbi aia.

Naine karjub elevantile, see pöördub tahtmatult ja läheb kaevule. Kaevu äärel on püstitatud kaks posti, nende vahele seatud pöikpuu, selle ümber mässitud nõör ja kõrval on vänt. Elevant võtab londiga vändast kinni ja hakkab vändama, vändab nagu ei oleks nõöri otsas midagi, kuid tõmbab välja — umbes kümne ämbri suuruse toobri. Ta hoidis londipäruga vänta, et see ei käiks ringi, keeras londi konksu, võttis toobri ja asetades selle nagu veekruusi kaevu äärel. Naine võttis vett, pani lapsed ka

Mälestusi Paavo Nurmist.

Palju kõneldi tollest „imeloo- mast“, Paavo Nurmist. Meid oli kamp noori spordimehi. Kohates spordiväljal või jõe ääres, oli päämiseks kõneaineks ikka ena- masti too „legendaarne Nurmi“. See oli aastatel kui Pariisi olüm- piaadi pääkangelane Nurmi jat- kas oma võidukäiku...

Meie kuulsime ja nägime pil- tidelt, et tema jooksustiil suures- ti erineb: selle asemel, et joosta vetruvat varvasjooksu, laduvat Nurmi pää ja keha kuk- las ja kuidas võib inimene sel kombel olla võitmatu, oli meie arusaamatu.

Viimaks täitus meie igatsus, Nurmit näha oma silmaga.

1926. aastal juuli lõpul jõuab spordiilma kuulsaim inimene lennukis Tallinna. Staadionile kogub inimesi, kes esmakordselt spordiväljal ja ainult lihtsalt inimlikust huvist oma ihusilma- ga näha

KAHEKSANDAT MAAILMA IMET.

Sarnast inimmassi pole Eesti värske staadion pärast ki enam näinud.

Viimaks saabub 3000 meetri jooks, stardile koguneb kümme- kond Eesti paremat, viimaks rõ- du alt keskelt ilmub tagasi- hoidlikus hallis kamp- sonis mehike, astub rajale, kõnnib, sörgib kurveni, keegi ei pööragi tähelepanu, kurvele jõu- des aga proovib too hallivati mees jooksusammu, ja oh seda imet —

KOGU STAADION VÄRISEB KORRAGA

rõkkava aplausi all. Mitte see mees, mitte hall kampson, vaid tema jooksusamm oli see, mis kõigile tunnistas, et see on tõesti Nurmi. See oli vaid proov... Kõlab stardipauk. Nurmi asub vedama.

Kui tahan kuidagi pilti anda sellest jooksust, siis pean seda võrdlema masinavärgiga, kelle sulava ja ühtlase käigu all maa üliinimliku kiiruse ning jõuga kadus, kogumuljes oli see samm või jooks midagi ülevat, midagi võluvat, mis hariliku inimese võimetest väljaspool, seda tõen- das omakorda kogu jooksu kes- tel vaikimatu aplaus ja seda jooksu „kroonis“ sääl kõrval meie sportlaste mullale naeluta- tud tõnts samm ning abitu rüh- kimine...

Täpselt aasta hiljem sai õnn osaks

TARTU PUBLIKULE

näha võida Paavo Nurmit. Otses uskumatu tundus, kui vägeva porilaste marsi helidel Tallinna läänava spordiväljale ilmub jälle- gi tõeline Nurmi. Õhk oli see- kord tavalisest lämmatavam ning raskem, ei tea, kas ümbritsevast inimmassist. Ka seekord tahab

Nurmi ilusat jooksu näidata, kuid paraku Tartu rada on kõva kui kivi, palju jääb maha sellest, mis pakkus staadion.

3000 meetri jooksjad hüütak- se välja viimastena, kuid Nur- mile pole vastaseid, ja nii

JOOSTAKSE KOLMEKESI ÜHE VASTU,

Nurmi laob 3 kilomeetrit jär- jest, meie kolmekesi jaotame maa omavahel, igal kilomeeter. Nurmi võtab masinliku tempo. Esimene vahetus suudab Nur- mit seljataga hoida, teises vahe- tuses saab õnn osaks nende ri- dade kirjutajal tunda end veda- jana Nurmi ees. Mul jääb veel 100 meetrit vahetuseni, kui kor- raga algab tõusev aplaus, mõis- tan, Nurmi on kannu pääle jõu- nud ja tahab mööduda. Imelik tundmus valdab mind, teadmine, see häbistav teadmine, et üht kol- mandikkugi ei suuda vastu pida- da. See teadmine toob uue jõu, ja poolvihaga pressin nii kuis jalad võtavad, et mõned meetrid Nurmist lahti rebida ja teadet edasi anda. Viimane vahetus on langenud vanale maratoonlasele Reimanile. Nurmi lisab hoogu, Reiman peab sammu, viimasel

ringil tuletab Nurmi samm meele jälle seda, mis varemalt kord nähtud, Nurmi möödub

JA VOIDAB ÜKSINDA KOLME VASTU,

aeg näitab 8 min. 43,4 sek.(!), lahkub platsilt sama värskena kui sinna tulnud.

PAAR AASTAT HILJEM

jookseb veel kord Nurmi Tartus, see aga polnud nagu see Nurmi. Tema jõurikkus oli endine, ta on endiselt võitmatu, kuid see- kordne jooks oli nii Nurmile ene- selegi möödaminnes, pool tree- ninguna, kuna polnud vastaseid, ilmi oli ebasoodne ja rada kivi- kõva, kuid meie jooksjale ja seekordsele päältvaatajatekogule peamiselt õppivasse noorsoosse jättis ta veetleva mõjurikka vaa- tepildi.

MÖTTEVAHETUSI NUR- MIGA.

Mis mulje jääb Eesti sport- lastest? Nurmi arvab, et mater- jali ju on, kuid püsivat sportlas- hinge pole näha ja mis silma paistab, Eestis polevat sport su- gugi rahva asi.

Meil Tartus 60.000 elanikku, 3000 päältvaatajat...

Nurmi naeratab ja sõnab, et nendel Kuopios ainult 20.000 elanikku, kuid kord olnud võist- lustel 14.000 inimest ehk kord Turus suuremad võistlused, siis jälgivad seda kõik pääle vana- keste ja rinnalaste. Omalt poolt hsame aga juure, et see võib sündinud olla vaid ainult siis, kui võistles Nurmi.

Meie ilusat Toomemäge ei

unusta Nurmi vist ialgi. Mitmel kerral sõnas ta, et teil siin nii- sagune tore treeningupaik ja puuduvad siiski jooksjad.

JOONI NURMIST.

Riias korraldati Nurmi auks suur pankett. Kui Nurmi uksele tuli ja seda toredust nägi, kadus ta ära, ja pankett peeti, millel puudus ainult oodatav.

Hotellist väljub Nurmi oma saat- jaga. Nurmi küsib, kuhu poole saat- ja läheb, siis vastab, et no siis tema läheb teisele poole. Nurmi armastab loodust ja sagedasti üksindust.

Kell 5 hommikul oli Nurmi Tar- tu Grand-Hotellist kadunud. Treneer- ris Toomemäet. Kaks koonpoissi tu- levad vastu, puhastab vihk ja pliats käes, paluvad autogrammi, Nurmi kirjutab nime põiki üle terve lehe- külje.

Pääle võistlusi Tartus tundis Nurmi ennast lihtsas lauas väikese sportlasele skonna vahel hästi, sääl- gi ei unustanud sajatamast Riia mõttetut luksust.

Nii on Nurmi, lihtne, tagasi- hoidlik, siiski südamlük — gee- nus.

Põhjanaan.

KUMBLUSSEEP

A. FREDERIKING, TARTUS

Noored!

Need on teie raamatud!

Aisberg, E.: Nüüd ma tean! Mida algaja raadiost peab teadma. . .	1.25
Andresen, V.: Kuidas valmistada lendav lennuk-mudel? . . .	—50
Esperanto võti.	—10
Ekraveliidi üld- ja kergejõustiku määrused.	—75
Grünberg, A. mag.: Ujumise ja uppuga päästmise õpetus. . . .	1.95
Hintzer Karl: Võimlemine piltides.	1.20
Käsipalli mängude määrused.	1.25
Lilla Leie: Kaunimaid laule noortele.	—25
Luht, A.: Eesti kehakultuuri aastaraamat. VI	—75
Michelson, H.: Skaudi käsiraamat.	1.—
Niiler, H.: Korv- ja võrkpalli õpetus.	—30
Noorkotka käsiraamat I.	1.50
„ . . . . . III. Laager.	1.50
„ . . . . . V.	1.25
Nurmik, M.: Päikese lapsed.	1.—
Oengo-Johanson: Viljaaed.	—25
Parikas: Ühe tunniga fotograaf.	—25
„ . . . . . Foto amatöör.	—50
„ . . . . . Fotograafia õpperaamat.	3.50
Pavelson, E.: Skaudi teise järgu eksam.	—50
Rootsi ujumise kursus.	—40
Päärt, H.: Rahvalik sport.	1.—
Rummo Jaan: Kõneoskus.	2.40
Treu Ed.: Seltskondlike mängu.	—35
Tannbaum, A.: Väike kombejuht.	—30
Tasa, Ed.: Kooliteel.	—80
Valma, H.: Suur sõit.	1.50

Raamatute hinna rahas või postmarkides ettesaatmisel raamatute kättesaatmine kuludeta.

„Postimehe“ raamatukauplus

Tartu, Suurturg 16.

Noorte Looming

Minu autoõnnetus.

Koolivaheaeg oli saabunud. Tunnistus taskus ruttasin vabandusse. Oi, neid käimisi — oli tarvis sisse astuda kord ühte, kord teise pudukaupluse ning kioskest osta veel pudel limonaadigi. Jõudes nii turuplatsile, kust väljusid maale liiniautod, lugesin taskusolevad sendid üle ning märkasin kohkudes, et olin liig suurte sõõmudega hinganud vabadust. Kojusõiduks raha ei jätkunud. Aga päälle liiniautode oli sääl veel rida kaubautosid stardivalmis pühadekaupadega maale. Astusin lähema „krusa“ juure ja pärisin hinda.

„Mis hinda siin, muudkui hüppa päälle!“ vastas juht kuidagi väga lõbusalt.

Ei lasknud endale kaht korda öelda ja rebisin üles pakkidekoorma otsa. Siin sattus mulle

naabriks veel keegi kõhukas proovireisija, siis võis sõit alata. Ja algas ka, viimased linnamajad vuhisesid mööda. Ees oli noolsirge tolmune maantee, millel meie sõiduk lausa õgis kilomeetreid. Eemalt paistis kõrts ja — juba oligi möödas, jõgi sätendas nagu pärlikee, keegi piimatüdruk lehvitas meierei eest meile valge rätiga, nüüd, nüüd... polnudki üksikasjad enam märgatavad — kogu loodus sulas möödavilkatavaks roheliseks paelaks. Ees, läbi tolmupilvede paistis üks, kaks, kolm talumeeste vankrit.

„Ma arvan, meil on kuuskümmend kilomeetrit?.. algas mu naaber, kuid ta kõne katkes poolel sõnal. Trahh-rag-rag-rag! Olime kihutanud talumehe vankrile nurgi külge, hetkeks kaotas juht valitsemise rooli üle

Üle laia legendiku.
(E. Aleve.) A. Pettai.

1. Ü - le lai - a la - gen - di - ku, lä - bi met - sa - ser - va soo,
2. U - jub mets ük - sin - da u - dus, kas - ke sal - ka - des on ta,

1. rän - dab mö - te mi - ne - vik - ku, ju - tus - tab mul kau - ni loo.
2. ta - ha kuus - ke - de kuu va - jus, ti - he lu - mi ka - tab maa.

(Laulu sõnade ja viisi loojad on Tallinna Pedagoogiumi algk. õpilased).

ja sellest hetkest oli küllalt: auto tormas üle tee teispoole kraavi. Viuh, lendasin käed ees nagu jänes kaugele lepavõssa.

„Läks õnnelikult“, lipsas mul veel lennul läbi teadvuse. Toibusin kohe ja leidsin end segipaisatud kompveki- ja suhkrukastide vahelt. Maiustised täitsid maa kümnete meetrite pikkuselt. Siin, hoopis lähedal, lamas ka mu kehakas kaasreisija ja ajas end punetava ninaga istuli. Maanteel aga vaatles otsasõidetud talumehe hobune vaikselt upakil seisvat autot.

Vanker oli jäänud täiesti veatuks, kuna riivasime ainult nurka. Samas ronis ka juht kongist välja, nagu klaasikildudest lõhki kistud, mehe taskust paistis viinapudeli suu — nüüd taipasin ka, kust oli pärit juhi endine hää tuju.

Vahepääl selgus, et auto oli muutunud täiesti tarvitamiskõlbmatuks. „Siin on see kuradi kirstunael!“ siunas juht ja läigitas viinapudeli võssa. Alles segane oma esimesest autoõnnetusest, jätkasin teekonda jalgsi koju. *Helijoh.*

Tallinna keskkoolide käsipalli paremusjärjekorra tabel.

TKSÜ esivõistluste tagajärjed.

Laupäeval, 1. skp. lõppesid Tallinna keskkoolide käsipalli esivõistlused. Tänavune koolide paremusjärjekord on kujunenud teissuguseks kui möödunud aastal. Esivõistluste tehnilised tulemused on järgmised:

MEESTE.

A kl. korpall: 1) Kaarli gümnaasium, 2) Kaarli gümnaasium, 3) Kaarli gümnaasium, 4) Kaarli gümnaasium, 5) Kaarli gümnaasium.

B kl. korpall: 1) Tall. Reaalgümnaasium, 2) Tall. Reaalgümnaasium, 3) Tall. Reaalgümnaasium, 4) Tall. Reaalgümnaasium, 5) Tall. Reaalgümnaasium.

A kl. võrkpall: 1) Tallinna Reaalgümnaasium, 2) Tallinna Reaalgümnaasium, 3) Tallinna Reaalgümnaasium, 4) Tallinna Reaalgümnaasium, 5) Tallinna Reaalgümnaasium.

B kl. võrkpall: 1) Tallinna Reaalgümnaasium, 2) Tallinna Reaalgümnaasium, 3) Tallinna Reaalgümnaasium, 4) Tallinna Reaalgümnaasium, 5) Tallinna Reaalgümnaasium.

Tallinna-Tartu ja Tallinna-Riia keskkoolide linnavõistlused

Tallinna Keskkoolide Spordiringide Ühing korraldab kooli vaheajal 9. aprillil k. a. Tartus Tallinna ja Tartu keskkoolide vahelise linnavõistluse käsipallis. Tartus mängitakse kolm mängu: meeste korp- ja võrkpallis ja naiste võrkpallis. Edasi sõidetakse Riiga, kus toimub 11. IV. neli mängu, Riia keskkoolide koondistega meeste võrk- ja korpall ning naiste võrk- ja korpall. Järgmisel päeval võistleb TKSÜ Riias suuremate spor-

Jürgens, Kasak, Matiisen ja Treimann, 2) Kaarli gümnaasium, 3) Gustav-Adolfi gümnaasium, 4) Vestholmi gümnaasium, 5) Prantsuse lütseum.

NAISTE.

Korpall: 1) Tallinna linna Vene gümnaasiumi naiskond, 2) Tallinna linna Vene gümnaasiumi naiskond, 3) Tallinna linna Vene gümnaasiumi naiskond, 4) Tallinna linna Vene gümnaasiumi naiskond, 5) Tallinna linna Vene gümnaasiumi naiskond.

A kl. võrkpall: 1) Tallinna l. tütarlaste kommertsgümnaasiumi naiskond, 2) Tallinna l. tütarlaste kommertsgümnaasiumi naiskond, 3) Tallinna l. tütarlaste kommertsgümnaasiumi naiskond, 4) Tallinna l. tütarlaste kommertsgümnaasiumi naiskond, 5) Tallinna l. tütarlaste kommertsgümnaasiumi naiskond.

B kl. võrkpallis: 1) Tallinna l. tütarlaste gümnaasiumi II naiskond, 2) Tallinna l. tütarlaste gümnaasiumi II naiskond, 3) Tallinna l. tütarlaste gümnaasiumi II naiskond, 4) Tallinna l. tütarlaste gümnaasiumi II naiskond, 5) Tallinna l. tütarlaste gümnaasiumi II naiskond.

Esimesteks tulnud nais- ja meeskondade mängijad saavad TKSÜ 1932./1933. aasta meistertärgi.

diseltside käsipalli mees- ja naiskondadega.

Maanoored harrastavad sporti.

Kevad on ju käes, nii ilus ja helge. On saabunud maakoolidele lõbusad ajad. Kõikjal harrastatakse „sporti“ nii mis paugub. Küll mängitakse palli, lüüakse poppi, aetakse siga lauta jne. Igal noorel pulbitseb midagi ilusat rinnas kevadel. Kevadpäike kutsub noori julgelt uuele tööle vastu astuma. Julgust ja energiat, jõudu ja tahet!

Max Rix.

Armilda lihavõtemuna.

Algkooli lõpetamine seisis uksees. Armilda oli viimase klassi õpilane ja ootas salajase igatsusega kevadet, kuid ühtlasi ka kevadpühi, mis nüüd olid juba peaaegu käes.

Täna oli viimane koolipäev enne pühi ja meie väike tüdruk ootas tundide lõppu, et siis koju minna ja hakata korraldama pühadeootust. Tundide ajal oli ta rahutu ja tihti pidi õpetaja teda poolunest äratama küsimustega.

Isegi ta sõber Amilde ei pannud midagi tähele, kes muidu oli korralik ja tragi tüdruk ning poistele alati silma hakkas. Ainult laulmise tunni ajal läks ta punaseks, kui õpetaja Kustile ütles: „Ära vaata laulu ajal tüdrukute poole!“ Miks ta just punaseks läks, kas sellest, et õpilased naersid, või millestki muust, seda me ei teadnud.

Tundide lõpul sooviti häid pühi üksteisele ja siis lahuti, süda täis algavat pühaderõõmu.

Armilda ja Amilde sammusid pikka kodu poole, elasid nad ju ligistikku sääl mere ääres. Arutasid omavahel, mida nad küll kinki võivad saada ja nii läks tee ruttu mööda kitsast linnatänavat. Armildal oli teada oma kinkidest niipalju, et onu oli lubanud saata talle suure-suure pühademuna, kohe mitu korda suurema harilikust kanamunast, kui ta hästi õpib.

Ja nüüd oli Armilda ka seda täitnud — oli õppinud niipalju kui suutis. Viimane tunnistus cum laude — ja mis sa veel tahad. Suuremaks mureks oli aga, mida onule kinkida. Kuigi ta ei saa osta niisuurit šokolaadi muna, kui onu temale, aga siiski tahaks ta oma häätegitajale rõõmu valmistada. Kuidas, seda ta ei teadnud isegi.

Kõigest 2 päeva oli veel pühadesse aega. Ema oli turult juba munavärvi toonud ja isegi mitukümmend valget kanamuna lebas korvis. Armildal polnud aga ikkagi veel selge, mida onule kinkida. Ja tal poleks seda vist meele tulnud, kui mitte juhulki poleks leidnud eelmisel õppeaastal valmistatud õmmeldud postkaarti. Otsustas onule saata iseenda töö ja Armilda rõõm oli silmapilkselt täielik, kindlasti parem poleks ta olnud, kui oleks kaart ostetud. Kohe jooksis ta postimajja adressis kaardi onule.

Esimese püha hommik. Armilda tõuseb voodist ja riietub. Teab, et täna on suupäev, kus kindlasti saab palju kinke. Poeb tasahiljukeski söögituuppa ja mis ta näeb: teiste kinkide seas suur šokolaadmuna, millel pääl järgmine kiri:

V. a. Armilda Kivi, Häid kevadpühi. Jänes.

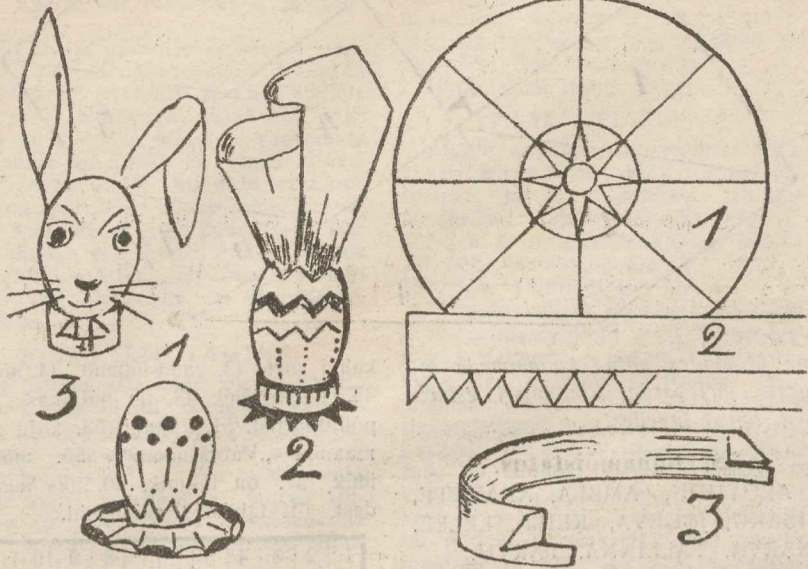
Armilda võtab muna oma sõrmede vahele, mis veel täis eilset munavärvi, kuna see kuidagi ei taha nahalt ära tulla, ja jookseb rõõmukisaga vanemate juure. Aga imelik — isa ja ema ei imestagi selle suure muna üle, nagu oleksid nad teadnud, kes see „jänes“ oli. Ja veel imelikumaks muutub asi siis, kui Armilda pääle hommikueinet algab pühadetuju šokolaadmuna söömisega ja leiab kohe muna purustamise järel selles sõrmuse graveeritud kirjaga:

Armilda 1933. Pühadejänes.

Kes ometi pani sõrmuse sinna? Kuidas ta seda sai nii teha, et muna jäi terveks? Alles hiljem sai munaomanik teada, et onu šokolaadivabriku omanikuna oli lasknud selle teha.

E. A. Ojanurme.

Üllatusi lihavõtte-lauale.

Nägusalt ehitud toiduvaagnad, kirevad munad, jänesed ja tibud — need kõik aitavad luua kevadpühade meeleolu. Urvad ja varased kevadlilled on esimene tervitus kevadele — seega kohased ning nägusad ka lihavõtte-lauale.

Kõige enam tunnevad küll lapsed rõõmu kirevaist munadest, tibudest ning jänesest. Kuid ka täiskasvanuile toovad need asjakohesed häädmeeled ja üllatus, eriti kui olid valmistajaiks laste virgad käekesed. Seda rõõmu küll, kui saab meisterdada vanemaile, õdedele, vendadele erilise nägusa muna, täiesti salaja, ilma nende teadmata, ja lihavõtte hommikul ära peita kohvitassi, suuräti sisse või mujale. Seda kilkamist ja häädmeelet siis, mida annetaja tunneb oma südames, kui salapärase muna otsimine käsil.

Munapühad on lastepühad. Seepärast antagu lastele võimalus kaasa aidata ja lõbu tunda pühade ettevalmistusist. Millise häämeelega meisterdavad laste virgad käekesed pisikesi asjakesi kodustele, — suure hoolega maalitud munad, muna-alused paberist või papist, vaasikesed munakoortest — need kõik on lihtsad lihavõtteüllatused armsatele, millega iga laps suurte juhatusel hakkama saab.

MUNAPANI NR. 1

jaoks joonistatakse ring 7—8 sm läbimõõdus, sinna sisse pikem ring 2½—3 sm läbimõõdus ja viimase sisse veel õige pisike ringike. Nüüd jagatakse sirgjoonte abil läbi sõõride keskpunkti joonis kaheksasse ossa. Kahe viimase sõõri vahelisse ossa joonistatakse abijoonise kaudu teravate sakkidega tähe kuju. Nüüd lõigatakse teravaks sakiliste käärade abil, käärjoonid sisse torgates pismasse ringikesse keskel tähekuju välja, nii et jäävad järele sämbud. Neid sämbukest tagasi murdes saame aseme, kuhu paigutame muna, toetades muna tõmbimale otsale.

Mängujänes.

Jänes tehakse valgest, beesh või hallist flanelliidest. Kõrvade ja saba vooderdamiseks läheb vaja väheke punast õhukest villast riidet või sataani. Vastava lõike järele lõigatakse jänese üksikud osad riidest välja: kõhualune osa ühekordselt, keha külmine osa kahekordselt, kõrvad neljakordselt (2 × flanellist, 2 × punasest riidest), saba ka-

Muidugi oleneb muna suurusest ka ase, nii et ringile tuleb jätta vastav suurus.

MUNAPANI NR. 2

jaoks läheb vaja 11—12 sm pikk ja 2—2½ sm lai. Sellest muratakse pikuti alt ½—¾ sm lai riba kahekorra. Tagasimurtud osa päälle joonistatakse teravatipulised sämbud. Nüüd kaunistatakse ja värvitakse pabeririba, alumine veer lõigatakse sämbuliseks, sämbud muratakse hästi tagasi ja pabeririba kumerdades ringiks, kinnitatakse otsad paari ristipistega. Selle munapani võib teha kõrgema või madalama, sellejärele, kas tahetakse muna enam või vähem sügavamale panisse asetada. Ka lihtne paberist võru, ilma sämbulise ääreta, on vastavalt ilustatult nägus ja täidab oma otstarvet.

MUNAPANI NR. 3

kujutab endast meeste püstkraed. Säärane munapani ühes jänesest kujutava munaga selle pääl on kentsakas üllatus lihavõtte-lauale ja teeb eriti lastele palju nalja. Võetakse 10—11 sm pikune 1½ sm laiune pabeririba. Nurkades alt äärest ½ sm kõrgemal lõigatakse poole kuni 1 sm pikkused lõhed pikuti sisse; muratakse krae osad ülalpool lõhet tagasi ja lõigatakse nukid maha, nii et saame päris korraliku krae. Krae otsad asetame üksteise päälle, nii et jääb ette väike vahe, ja kinnitame ühte ristipistega.

JÄNEST KUJUTAVA MUNA

saame munale vastavalt antud joonisele tuksi või värvidega päälle joonistades silmad, nina ja suu. Kõrvad kleebime paberist külge, vurrud jõhvist või loomakarvust.

Jänes kui ka krae ei tarvitse olla sugugi valged, nad näivad huvitava- vana värviliselt.

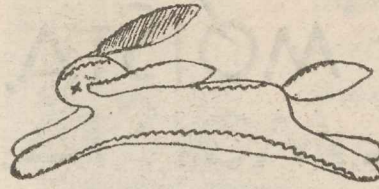
SUURÄTTIDE PANI

voi vaasikesed lilled jaoks saame lihtsalt munakoortest. Munad tühjendatakse ettevaatlikult läbi pisma avause. Kui vaja, antakse avausele ilusam kuju, munakoor ilustatakse joonistustega, värvitakse — ja nägus lille- või suurättide pani on käes.

Eelantud juhiste järele valmistatud muna-alused on kohased ka munakoorest vaasikeste ja suurättide panidele.

hekordselt (1 × flanellist, 1 × punasest riidest). Nüüd õmmeldakse kõigepäält keha osad pahemalt poolt tihedalt üleääre kokku, lahti jättes pisut seljaõmblusest. Selle avaruse kaudu topitakse keha puuvillaga tugevalt täis ja õmmeldakse lahti jäänud seljaavaus kinni. See tehtud, asutakse kõrvade ja saba valmistamisele. Nimelt asetatakse kõrvadeks ja sabadeks üks flanellist, teine punasest

riidest väljalõigatud osa vastamisi, õmmeldakse tihedalt üle-

ääre kokku ja pööratakse ümber, nii et õmblus jääb pahemale poo-

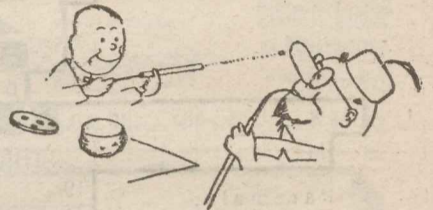
le. Sellejuures peab silmas pidama seda, et kõrvadel punased küljed satuksid sissepoole. Nüüd kaetakse kõik õmblused aed- või siksakpistel punase märkimisniidiga, kõrvad ja saba kinnitatakse vastavatele paikadele, silmaks õmmeldakse pisike punasest niidist ristike — ja nägus „lihavõtte nänu“ on käes.

Minu õhkpistol.

Kes nüüd seda riistapuud ei tunneks. Plakspüssi nimelt. Kut- sutakse vahel ka kartulipüssiks, sest et ta kartulikuuliga laseb. Mõned nimetavad teda ka kärbsepüssiks, sest kui selle kuul kärbse tabab istumast, no siis pole sellele teist pauku enam vaja. Aga et ta oleks kunagi lennava kärbse maha toonud, seda vist maailma-ajalugu ei tunne.

Nii. Aga kui võtaks kätte ja lööks pühade vaheajal valmis ühe niisukese riistapuu. Kartul, puupulk ja suleputk — need asjad tulevad hankida. Suleputk peab aga olema hästi pikk ja jäme. Kui lõikame otsad ära, siis on ühes otsas suurem, teises väiksem auk. Jämedama suleputke otsa torkame kartuliliistakust läbi ja tükame „kuuli“ pulgaga suleputke kitsamasse otsa. Pulk ei tohi aga nii kaugele ulatuda, et ta kuuli hoopis välja tükaks. Nüüd surume veel teise kuuli (ikka samast jämedamast otsast) „püssiraua“ sisse — ja püssil on „laeng“ sees. Kuidas teda nüüd lahti lõmmutada? Seda näete juba pildilt. Aga pulgaga tuleb üsna tugevasti tükata. Kui pulk on

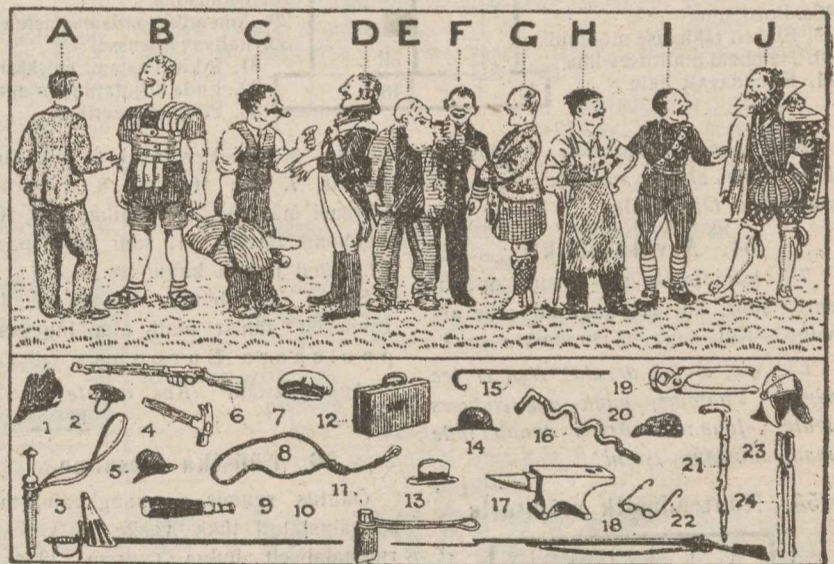
pooltel tükamisel vedelasti käes, võib püss ka „tagasi anda“, s. o. vetruv õhk viskab pulga vastu ninaluud. Järsust tõukest aga lendab kuul paugatades välja. Aga jälle häda! Kuul võib kogemata sinna sattuda, kuhu sa sugugi ei tahtnud. Nagu see minu püssi proovimisel juh-

tus. Oleks onu Vandor oma nina minu kuuli ette toonud, siis poleks küll kindlasti sakkimisest pääsnud. Aga onkel Jaak oma pika piibuga — te teate, ta on mu ristiätt ja muidu ka suur fröind ja äge naljamees — tema ei teinud mulle midagi. Ütles ainult nii palju, et muidu võib plaksutada küll, aga ärgu ma teinekord enam kellelegi näkku lasku. Mida ma siis ka pühali- kult töötasin.

Häid munade pühi soovib teile Vandismäe Endu.

Õpilaste SEITSMES võistlus

Käsi- pakkide segadus.

Need mehikesed on kõik annud mõnesuguseid asju raudtee käsi- pakkide hoiuruumi hoiu- ja kõik on kaotanud oma hoiupiletid. Katsuge neid kuidagi aidata, et nad jälle iga- üks oma asjad kätte saaksid. Seega siis: millised esemed kuuluvad ühelegi neist?

Vastused saatke hiljemalt 2. maiks toimetusele, aadr.: „Õpi- lasleht“, pk. 8, Tartu. Keskn., 3. mail k. 6 õhtul on toi- metuses, Ülikooli t. 21, teisel korral järjekorraline auhindade jagamine. I auhind — 3 kr., II — 2 kr., III — 1 kr. eest raama- tuid.

Kuuenda võistluse tulemused.

Teisip., 4. apr. oli „Õpilaste“ toimetuses jälle loosimine. Vaadati läbi noorte lahendajate osavõtul kõik kuuenda võistlusülesande lahendised — arvult 134. Selle arvu puhul võime öelda, et kuues võistlus on ligi neli korda elavam eelmisest. Ei ole mõtet hakata tooma kõigi lahendajate nimesid, vaid avaldame ainult nende kuue õnnelapse nimed, kellele loos määras auhinnad.

Esimesena tõmbas õnnelik käsi välja Tartust päritoleva I. Ild'i loosi, teine auhind langes Tallinna Pedagoogiumi algk. õpilasele Ervin Alevale, kolmanda sai Anna Ruga, Haapsalust, neljanda Lehti Kleemann Taebast, viies tuli jällegi Tartu, nimelt Ants Sillaotsale, kuna kuues läks Alb. Ahorn'ile Vastse- Otepäas.

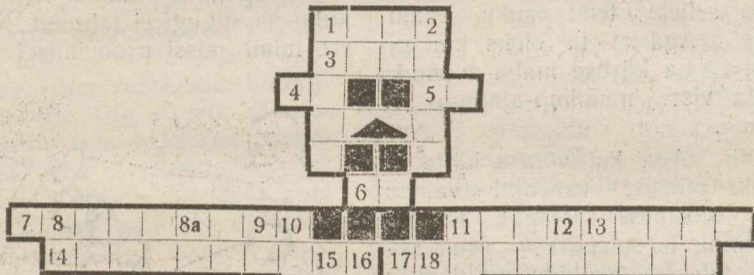
ARVAV' MOISTA, MOISTA.

Noh, kui meil on pühad, siis olgu. Ja maiustusi olgu palju. Eriti pähkleid. Toon siis erakordselt palju pähkleid, nii et annab purra. Ja loodan, et selle puremisega kõik hakkama saavad. Läheb mõni hambaist katki, pole viga — küll teine selle asemel koore purustab ja tuuma välja toob. Aga et see puremine poleks igav, loosime õigete puremista.

gajärgede saatjate vahel preemiaid; nämmelt 3 komplekti raamatuid, à 1 kr. väärtuses.. Tagajärjed, tometusele saata hiljemalt 20. aprilliks. Küll siis loos tasu jagab.

Alguseks tooksime ühe „mees-rist-sõna“, mille koostanud Virge Tork. Näidake nüüd hammaste osavust, ega ta kerge ole!

53. Ristsõna.

Paremale:

- Mitte noor.
- Kääne sõn. „ori“.
- Noot.
- Sina.
- Eitus.
- Itaalia vabadusvõitleja.
- Linn Hollandis.
- Elab Põhja-Soomes.
- Ed. Wilde teos (2 sõna).
- Kääne sõn. „urg“.
- Lõunamaine loom.
- Hispaania keeles „härä“.
- Eesti metsateadlas.
- Pind, millel kasvavad taimed.
- Liik liha.
- Vastne.
- Naise nimi.
- Hommikumaa.
- Roomlaste jumalaid.
- Tartu Tähtlaste Gümnaasium.
- Kääne sõnast „idu“.
- Soome linnu (rootsi keeles).
- Naise nimi.
- Poisit nimi
- Elektri takistuse mõõtühik.
- Hambaid ümbritsev liha.
- Kirendavalt hele.

- Pööre sõn. „taguma“.
- Pinnamoot.
- Mitte kitsas.
- Kääne sõnast „aed“.
- Inimene.
- Kruus.

Alla.

- Mööbel.
- Ilmajagu.
- Chicago allilma kuninga eesnimi.
- Jõgi Lätis.
- Prantsuse aadliseisuse tunnus.
- Kaunidus.
- Poiss-püüdisonnega ühe.....
- Isikuline asesõna.
- Ta (saksa keeles).
- Raha.
- Isevalitseja.
- Tuletornide.
- Puud põlevad...
- Minu.
- Kulla keemiline märk.
- Häädsõna.
- Ameerika pärismaalastele.
- Rahvavalitsusse.
- Ride ilustam. naiskäsit.
- Enda kirjutatud elulugu.
- Põhja-Ameerikas.

Noh, edasi vaataksime, kuidas on lood selle arvutuskunstiga. Seks annab Raul Oja meile

54. Arvutuspähkli.

7½ korrutatud ühe arvuga on nii-sama suur, kui 120 jagatud selle arvuga. Kui suur on tundmatu arv?

Eks ole, annab arvata! Aga ei tee viga! Vaatame, mida maateaduses teate. Johannes Arras annab teile maateadusliku „pirni“.

55. Maateaduslik mõistatus.

1	a	v
2	s	a
3	t	a
4	e	n
5	e	i
6	a	a
7	p	i
8	o	a
9	r	a
10	u	a
11	i	a
12	e	i

Sõnade tähendused:

- Kaubalinn Volga ääres, 2. saar Vähermeres, 3. riik Euroopas, 4. jõgi

Leedus, 5. jõgi Venemaal, 6. riik Euroopas, 7. linn Itaalias, 8. vabariik Pürenee mägedes, 9. maailmajagu, 10. maakond Eestis, 11. saar Euroopas, 12. mäed Belgia kaguosas.

Sõnad õieti leitud, saame nende esimesist tähist ülalt alla lugedes: poolsaare Euroopas.

Aga füüsika? Kas oskate lahendada?

56. Füüsika ülesanne.

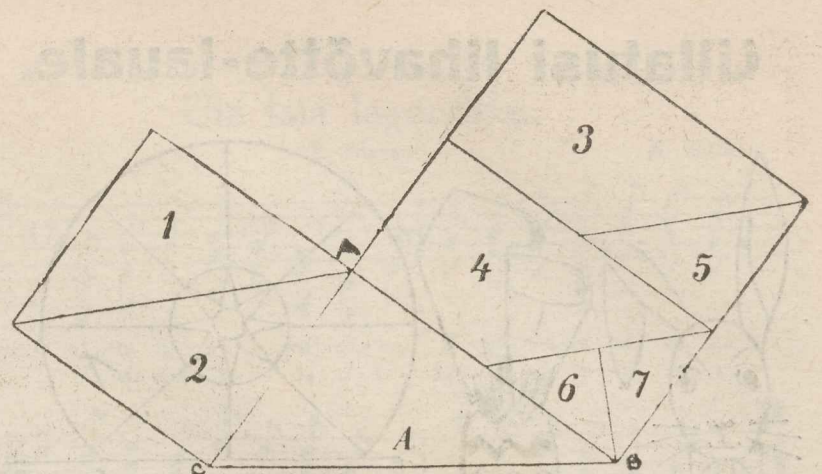
Õhutus ruumis on kangkaalul tasakaalustatud tükk vaske ja vasest ruumalaliselt hulga suurem klaaskera vesinikuga. Kas ja kuidas muutub nende asjade tasakaal õhus?

Ja nüüd. vajame lahendamiseks kannatust! Kas teil on seda? Ega ülesanne raske ole, aga proovige ainult!

57. Piltülesanne.

Kolmnurga (ABC) külgedele (AC ja AB) on ehitatud ruudud. Need ruudud joonise järgi osadeks jaotada ja osadest kolmnurga (ABC) külje A-le (CB-le) uus ruut ehitada (s. o. kokkuseatava uue ruudu küljel peab olema nii sama pikk kui kolmnurga (ABC) külje (CB).

Edasi pärib Endel Rämmel teilt, millise tuntud mehe (eestlase), riigikoguliikme, nime ja eesnume saa-

me ülesandes antud kohanimede õigesti järjekorda asetamisel esimesist tähist lugedes!

58. Sõnamõistatus.

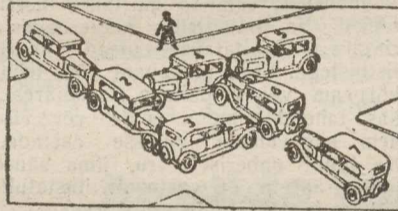
AEGVIIDU, AMBLA, ARAVETE, HSAKU, JÕGEVA, KEILA, LELLE, NARVA, TALLINNA, TARTU.

Ja nüüd — tulevased autojuhid, politseinikud — liiklemissõnased ja muud kõvad käsuandjad ja vastutusekandjad — lahendage ära see.

59. Liiklemisummik.

Nagu pildil näha, on tekkinud liiklemisummik, autode valesõidu tõttu. Millised on need „süüdlased“ autod ja kuidas seda segadust lihtsalt lihvvideerida.

Nuori Voima.

Aga see pole veel kõik. Pühad on pikad ja meil pähkleid hiigla-laudung — paar tükki päale padina. Vaadake näkku sellele tõsise näoga naljamehele ja ütlege, mis numbrit kannab see

60. Kiirkäskjalg.

Sel salakulleril puudub mütsi eesnumbriplaat, nagu neid ekspresid ja käskjalad harilikult kannavad. Kuid kavalal kombel on see number tal siiski olemas. Kes teatab meile, mis numbrit kannab seesinane ametmees.

„Jah! Ja nüüd lõppeks raske südamega Ed. Arrase ristsõna. Olgu see siis viimane ja kõvim pähkleist! Aga küllap saate sestki jagu.“

61. Ristsõna.

Paremale: 1. eesti kirjanikke, eesnimi ja nimi, 12. eesti kindraleid, 13. eesti kirjanikke — surnud, 14. nimi piiblist, 15. eesti ajalehti, 17. arvatavasti, 18. kolm ühesugust konsonanti, 19. Lõfvingi eesnimi, 21. kah, 22. kong, 23. üks eesti lipuvärvest, 21. mitte tihedad, 27. artikkel ja prepositsioon koos, saksa keeles, 29... kedratatakse ka lõngaks, 31. endist Ameerika elanikke, 33. mitte „riigiametnik“, 34. puid, 36. korraldame, 37. lühend, mida võib leida ajalehe kuulutuste külgedelt, 38. vael ... liihikesed jalad, 39. taltejoūd, 42.

kohvi sort, 43. vana-lühend, 44. sina, 45. naise nimi, 48. on naljakas, 50. põllutööriist, 51. kunagi, 53. kuu romanist „Vabrikunciu“, 55. mõõtühik, 57. on talunik, 60. üks merdest, 61. talviseid sõidukeid.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
14								13		
14				15	16					
			17					18		
19	20						21			
22					23			24		
			25	26				27	28	
29	30						31	32		
33										
34										35
36									37	37a
38		39	40	41						
		42								43
	44		45				46	47		
48		49	50							
						51			52	
53				54			55	56		
57							58	59		
									60	
										61

Alla: 1. eesti kirjanik — eesnimi ja nimi, 2. jõgi Euroopas, 3. Ameerika Ühendriigid, 4. nelinurga pindala arvutamise valem, 5. arstin, 8. üks vanemaist, 9. koduloom, 10. naine, 11. maja, 16. ese, 17. varanduste hoiukohti, 20. magama, 21. vald Eestis, 23. mina, 24. ühe, hiljuti seisima pandud riigivastase sisuga, ajalehe toimetaja, 26. riik Euroopas, 28. isikuline asesõna, 32. koht Eestis, 35. sidesõna, 37a. on saunas, 40. naise nimi, 41. koht Tartu lähedal, 42. nüruma, 44 „Looduse“ kuldraamat, 46. haridusministeeriumi kunstiosakonna direktor, 47. lendmaju, 48. „Õpilastele“ toimetaja, 49. loll, rumal, 52 noot, 54. „saar“ kõrbes, 56. on sadamas, 58. nii... .., 59. üks vanematdest.

Rõõmsaid „munapühi“ soovides Micki Hiireke..

Kino „Olympias“, Tartus.

linastatakse kannatusnädalal suur harukordne kaksikeekava. Esimese filmina demonstreeritakse ainukest omalaadset suurfilmi loomulikes värves:

Film käsitab loomutuult. meie suure õpetaja elu. Lavastatud uue testamendi ainetel parimate asjatundjate juhatusel pühadel paikadel. ...Teise filmina demonstreeritakse Fox filmi saksakeelset kurbmängu. Pääosades: James Dunn, Sally Eilers, Mae Marsh j. t.

Filmi teem käsitab emasüdame traagikat, kes elus kõik kaotanud, palju kannatanud ja. keda lapsed unustusse jätnud, kuid kes siiski viimaks rahu ja õnne leiab.

Ei saa enam õnnestunumat ja kohasemat eeskava olla kannatusnädala puhul. See eeskava väärib, et teda kõigile võib soovitada vaatama minna.

Fotonurk.

Eelmises numbris pajasin teile, miks ma endale ostsin filmi-aparaadi ja peatusin ka filmi hüvede juures. Kuid igal asjal on kaks otsa ja nii ka siingi: vaatamata hüvedele on filmil ka omad pahed. Pääpahena võiks mainida, et filmirulliga töötamine nõuab meilt kannatust kuni kord pildi (positiivi) saame kätte, sest filmi meie kulude kokkuhoiumõttes ei ilmuda kunagi enne, kui kogu film on ülesvõetud. Teiseks on

FILMI ILMUTAMINE

meil tülikas siis, kui oleme filmile teinud võtteid mitmesuguse valgustuse juures, ja meil iga pilt on oma-moodi valgustatud (kas üle- või vähevalgustatud). Sel puhul peaksime filmi ilmutamise juures loikama piltide järele tükki ja neid vastavalt valgustamisele ilmutama.

Ja tükelatud filmi ilmutamine ei ole kahjuks kuigi mõnus.

Päale nende vigade ja puuduste tekitab filmi ilmutamine ka raskusi ilmutajale-amatöörile seega, et ta kipub alul vägisi minema keerdu („rullub“).

Plaatide ja filmpaki juures muudugi sääraseid muresid pole, kuid minu arvates on siiski, vaatamata neile pahedele, filmiga töötamine parem ja hõlpsam amatööridele, päalegi niisuguse rahakotile vastuvõetavamad aparaadid on kõik ehitatud ainult filmidega töötamiseks.

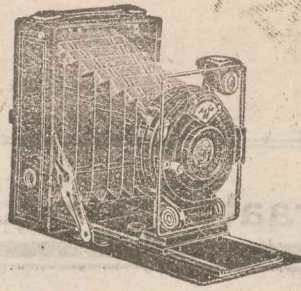
Nüüd mõni sõna

FILMI SORTIDEST.

Algaja amatööri seisukohalt võiksime jagada filme nende valgustundlikkuse järele (Schreineri valgustundlikkuse tabelit aluseks võttes) 17° Sch. (nõrga tundlikkusega filmid) 19° Sch. (tundlikud filmid) 23° Sch. (ülitundlikud filmid).

Nõrgatundeliste filmidega võiksime teha momentvõtteid vaid kesksuvel ülihää valgustuse juures. Ülitundlikuga aga võiksime „fototada“ juba momente ka talveajalgi, kus valgustustingimused pole just kuigi suurepärased. (Siinkohal olgu meeletuletatud, et antud filmide tarvitamise kohta on mõeldud ikkagi minu box'i kasutamisel, mil valgustundlikkus on F 1:9; parema objektiivi juures muutub ka filmi kasutamise tegur teissuguseks; sest aparadiga, mille objektiiv on 1:4,5 või 1:3,5 võime 19° Sch. filmiga ka talvel teha momentvõtteid pilvise ilmagagi.)

Päale 23° Sch. filmide on „Agfa“ vabrik lasknud müügiele üli-ülitundlikke filme, gradatsiooniga 26° Sch.

(n. n. „Agfa-Superpan“), milliste ilmutamine nõuab tavalise punase asemel koguni rohelist valgustust.

Filmi valmistavaist vabrikust, kelle saadusi võiks siinkohal niioelda esikohale tõsta, ei ole põhjust, kuna praegusel ajal on pea kõik filmid üheväärtuselised ja suure võistluse tõttu valmistavad vabrikud turgude võitmiseks ainult hääd kaupa. Levinumad Eesti turul on siiski „Agfa“, „Gevaert“, „Zeiss-Ikon“, „Verrax“, „Herzog“ ja „Ilford“ vabrikute saadused.

FILMIDE TARVITAMISEL

peetagu silmas asjaolu, et kui oled kord hakanud tarvitama üht sorti, siis jää selle juure — üht ja sama tarvitades õpid tundma peensusi ja saad häid tagajärgi, sest ka siingi maksab vanasõna: „õppimine teeb meistriks!“

Parimad „BOX“ ja Voigtländeri „BRILLIANT“, kaamerad suures valikus, värsked filmid, plaadid ja paberid.

K/m. Vennad Prüüs, Kaubahoov 20/21.

Järgmises kōneleme veel mõnedest hädavajalikest tarvetest, mida ostame endale, et alata „fototamisega“.

P. S. Kui mõnel lugejal on vast erisoove või küsimusi, mis puutuvad fotonurka või tegelikku ülesvõtmisese, tahab toimetust sääraseile küsimustele lahkesti vastata (vastuseks lisada kirjale 10-sendine postmark). Kirjad adresseeritagu fotonurga toimetajale Tallinna linna VI algkooli juhataja hr. Rud. Mäharile, Imanta tän. 37, Tallinnas.

FOTO-ATELIER
Parikas
TALLINNA

Õpilaste grupid
ja üksikportreed
maitserikkalt
ja odavalt.

Kuninga 1. Avatud 9–5, pühap. 11–2

Pühad ei ole pühad,

kui puuduvad

R. KLAUSSONI

tehase mainustused

Müügil igas paremas äris

Ramus-Cholk

Mängud, mänguasjad. Tindid, liimid, koolikriidid, valged, värvilised j. n. e.

Müük suurel ja väiksel arvul

Kirjatar. ja mänguasjade kpl. Tallinn, S. Pärnu mnt. 6

Ostke ainult kodumaa kaupa.

Parimald hooaja uudiseid:

Loomuliku-, kunstiidi- ning trikooriideid, trikoopesu, sukki, sokke, kõlapitse jne. soovib suurimas valikus

A/S. „Rauaniit“

Tallinn, Põhja puistee nr. 7. Kõnetraat 440-54.

Suurim
Fototarvete ladu ja
foto-laboratoorium
Eestis.

Alati viimas, uudised foto-alal.

AUG. TANSERI Tallinna, Vene tän. 7

KARL HAUPT Sadulsepa tööstus ja kauplus

KÜÜNI TÄN. 1 TARTUS KÜÜNI TÄN. 1

Ladus alati saadaval suures väljavalikus:

Kõiksugu peennahk, reisitarbed, moodsad naisterahva kēkotid, summadaniid, koolirantsad, portfelligid, rahataskud, metallraha kotid, portmoneed, igasugu riimad, traksid jne.

Sealsamas tehakse kõiks. paranduse töid kiirelt ja korralikult, MÜÜK SUUREL JA VÄIKSEL ARVUL!...

TARTU M.-L. OPETAJATE KOOPERATIIV PROMENADI 2 TELEFON 8-29

RAAMATUD, KIRJUTUSMATERJAL, KOOLITARBED

„Õpilastele“ üksiknumbreid müüvad:

rõgeval, M. Sommer, jaamas.
Aakres, Aug. Luukas.
Elvas, Elva rdt. jaama raamatukapp ja J. Tammin.
Sindis, J. Heidemann.
Tapal, Joh. Luuk.
Põltsamaal, Põltsamaa õpetajate kooperatiiv.
Otepääl, O. Hermanson ja M. Saar.
Tõrvas, J. Kattus.
Sangastes, J. Verev.
Jõhvis, Alutaguse õpetajate kooperatiiv.
Paides, H. Seidelberg.
Paides, kaubatarv. ühis. „Iva“.
Palal, Fr. Villemson ja Pala Tarvitajate Ühisus.
Vaigas, rmtkl. „Kultuur“ Joh. Meister.
Rakveres, Leo Rikken, Joh. Treifeldt, jaama raamatukapp.
Võrus, S. Songi ja Fr. Siska.
Viljandis, Siilats ja „Edu“ O. Mikk.
Pärnus, „Pärnu Päevaleht“ ja õpet. kooper. „Liit“.
Türi, A. Rumvoldt.

Samas võetakse ka
„Õpilastele“ tellimisi vastu

Foto-tarbed ja aparadid

Prov. I. Himmelhoeh
Riia tän. nr. 1.

Pagari- ja kondiitrisaadustest

soovib pühiks:

torte, kooke, saia, mitmesuguseid küpsiseid jne.
pagari ja kondiitriäri

Ed. Loodus,
Rüütli tänav 22, Tartu.

Nõudke kõikjalt „Ceresi“

„Tervisleiba“

Tervete tarvit. Eesti markide eest annan

välismaa kirjamärke

Saata vähemalt 250 tk., milles võimalikult palju isesuguseid.
V. Tarknea Pärnu, Karusselli 45.

Prof. DEEP
UUSTURG 25.

Grafoloogilised uurimused, iseloomu täpne analüüs, elukutse nõuande, ka kirjalikult.

Pagari- ja kondiitrisaadustest

soovib

torte, kooke, küpsiseid, saia jne.

Pagari- ja kondiitriäri

P. POTSEPP

ÜLIKOOI TÄN. RAEKOJA TAGA

Soodsaim ostukoht pühade-eelsete ostude tegemisel.

Praegu ilmub trükist kaua-oodatud täieline, mitmes värvis

Euroopa poliitiline ja füüsiline kaart.

Mõõt 1:9.000.000 (60 x 72 cm). Hind Kr. 1.—

Müügil kõigis raamatukauplustes üle Eesti. Kes kaardi hinna rahas või markides ette ära saadab, sellele saadetakse kaart kirjastuse kulul kätte.

S. Blande kirjastus,
Tallinnas, Narva mnt. 29.

Tallinna

Villi

Vabrik o/ü.

Suur Karja 16. Telefon 437-78.

Tõrreilistad koolidele.

Kingitus-artikleid,

pühade kaupu,
mänguasju,

eelseisvaks kalapüügi hooajaks kalastustarbed

soovib

E. V. JÜRGENS

TARTUS, Ülikooli tn. 2. Telef. 7-88.

Spordi-äri V. Resev-Resel

Toompuistee 19, Tallinn. Telefon 432-19

soovib õpilastele

äärmiselt odavate hindadega laptu-, jalg-, volley-, tennis-palle, trikoosid, võimlemiskingi ja teisi spordiabinõusid.

JOH. VALS'I rätsepatöökoda

Tartus, Lille tän. 1 (sissekäik Karlova tän.)

valmistab moodsaid meeste rõivatõid tellimiste päale.
HINNAD MÕÕDUKAD.

Õpilane, tee omad ostud järgmist. äridest:

Päevapildi aparate ja pabereid

suures valikus soovitab

Firma G. F. LIBLIK

Tartu, Suurturg 10. Telefon 6-30.

ÕPILASED!

KOOLITARBEID OSTATE KÕIGE ODAVAMALT

A-S.

KARL LEMBERG'I

JUUREST

TALLINNAS, VIRU TÄN. 3.

5000000 poiste isa lord Baden-Powell külastab Eestit... Noorte isetegevus võtab hoogu, skautluse põhimõtetega tutvuneb iga poiss, muretsedes

Eesti skaudi käsiraamatu

Koostanud H. Michelson, Tartu sk. mal. päalik
Ülevaatlik skautl. põhimõtete ning algteadmiste käsitus.

Hind — 30 senti

Pealadu: „POSTIMEHE“ RAAMATUKAUPlus
TARTU, SUURTURG 16.

Nõudke

Agfa fototarbeid!

Müügiligas fotoäris.

Esindus Eestis:

HANS PAULSEN,
TALLINNA, Kaarli puistee 11.

Ilusa naise saladus

seisab peamiselt selles, milliseid vahendeid tema oma iluraviks tarvitab. Orn, pehme, värsked ja ilus näonahk ei ole mitte alati looduse kingitus, vaid enamasti korraliku, asjatundliku hoolitsemise tulemus. Palmi ja oliivõlidel oli juba vanasti iluravi vahendite seas aukoht ja neid tarvitati kui mõjuvamaid. Moodne teadus, meie vabrikute meistrite suured kogemused aitasid valmistada nendest õldest ja paljudest teistest ainetest meie eriresepti järele **Palmõli seebi**, mis on saanud kõigi lemmikseebiks. Tema pehme, tihed, kreemisarlane vahut puhastab eeskujulikult naha augukesed ja hoolitseb naha korraliku arenemise eest. Ta soodustab vere korralikku juurevoolu nahakihtide, mis annab nahale värskuse, ilusa jume ja sametpehmuse. „**Veronika**“ **Palmõli seep** sisaldab aineid, milliseid hädapärast vajab nahk korralikuks arenemiseks. Ta sisaldab ka aineid, millised kaitsevad nahka meie kareda ilmastiku halbade mõjude eest. Sellepärast tarvitavad kõik „**Veronika**“ **Palmõli seepi**!

Ostke „**Veronika**“ **Palmõli seepi** ja veenduge ise selle headuses!

Kino OLÜMPIA Kannatusnädalaks suur kaksikeeskava

I Pathe Filmi suurteos loomulikes värves

Jeesuse Kristuse

sündimine, elu, imeteod, kannatused, surm ja taevaminek. Meie suure õpetaja elulugu, lavastatud pühadel paikadel.

II Fox Filmi suurfilm Saksa keeles

Ema Süda

Kurbmäng 12 vaatuses.

Peosades: Sally Eilers, James Dunn ja Mae Marsh. Algas ärip. kell 1/26, pühadel kell 1/22.

Tegev ja vastutav toimetaja: M. Nurmik. Väljaandja: K. k/ü. „Töökooli“. Talitusjuht: Verner Kask. E. K. U. „Postimehe“ trükk. Tartu, 1933.

Noored! Pühaderõõm on täielik, kui varustate end aegsasti maitsevate babade, pašade, kulitside ja küpsistega.

Peale selle alati saadaval kõige maitsevamaid torte, kooke, kohvisaitu, pirukaid jne.

Tellimised täidetakse kiiresti ja korralikult!

Pagari ja kondiitriäri

AUG. UNJVER

Tartus, Rüütli tn. 16, telef. 10-69

Kodanikud! Kõige paremini toidetakse Teid söögisaal „ROOMAS“, Rüütli tän. nr. 1.

Alati värskest materjalist eeskujuliku puhutusega ja maitserikkalt valmistatud toidud ja kiire teenimine.

Pühade maiustusi minult ostes tunnete tõsist pühaderõõmu!

ÕPILASTE KOOPERATIIVID JA ÜSIKUD ÕPILASED!

Kõige paremini ostate igasugu koolitarbeid Tallinnas, V. Roosi-krantsi 3.

= K. k./ü. „TÖÖKOOLILT“ =

„Erika“ — V-d Tõnisson & Co Seemnekauplused

Tartus, Suurturg nr. 2, telef. 7-79. Viljandis, Tallinna tn. 5 Seaksaares. Rakveres, Lai tn. 21.

Soovitame

Ristikheina-, Timoti-, Aiavilja ja Lilled } SEEMNEID

Täielik vastutus idanemise ja sordiehtsuse eest.

Punkoolist: viljapuid, marjapõõsaid, ilupuid ja põõsaid.

Müügikoht Tartus, Viljandi t. 7. Näituse-ai kõrval. Vaksali t. 23. Nõudke hinnakirju.

Lihavõttekinke

ostate soodsate hindadega Rohu- ja Parfümeeriakauplusest, Promenadi tän. 9 Tartus, n/ü. A. Keiss'i äri kõrval.

Kõik kooliõpilased

söövad RICHARD GLASSMANN'I šokolaadi, sest mõõdukal määral hääd maiustust kindlustab hääd meeleolu ja soodustab edasijõudmist klassist klassi.

Tartus, Suurturg nr. 1 RICHARD GLASSMANN.

KARUSNAHA- JA MÜTSITÖÖSTUS

Aleksandri t. 15, **G. Kangro.** Aleksandri t. 15, Tartus.

Valmistab suve- ja talimütse, kasuka- ja kraenahku. Igasuguseid vormimütse asutustele ja koolidele. Töö kiire ja korralik.